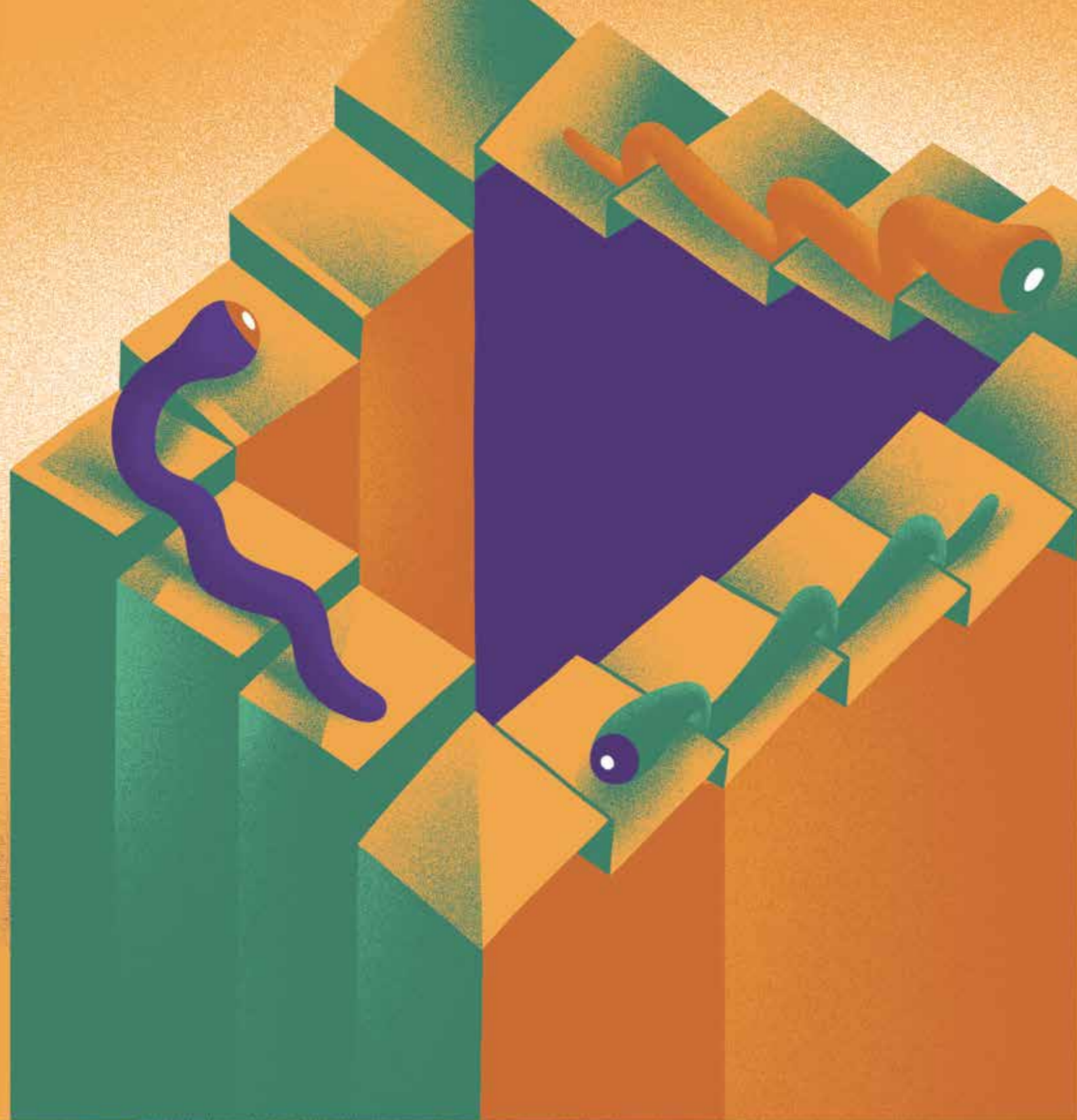

jaarverslag 2021

Stichting Democratie en Media jaarverslag 2021

Voorwoord directeur Nienke Venema

Begin juni was het hele team van SDM in Madrid voor de uitreiking van de European Press Prize, een prijs voor de beste journalistiek in Europa. We hebben de prijs ruim 10 jaar geleden mede opgericht, waardoor ik al een flink aantal bijzondere uitreikingen heb bijgewoond. "Dit keer voelt het anders", schreef ik aan mijn raad van toezicht. "De sfeer is energiek en hoopvol." Het viel op hoezeer de relatief jonge journalisten gedreven waren om onrecht te bevechten en de wereld met hun werk te veranderen. "De oorlog zweeft boven de ceremonie", antwoordde raadslid Ernestine Comvalius, die verderop in de zaal zat. Dat zal zeker verschil hebben gemaakt. Niet alleen omdat de moedige Olga Rudenko, hoofdredacteur van de *Kyiv Independent*, ons vanaf het podium toesprak. Het belang van elkaar fysiek kunnen aankijken, kunnen feliciteren en vieren werd door de verschrikkelijke invasie van Oekraïne ineens heel tastbaar.

De laatste maanden bemerk ik veel onrust bij veel mensen, nog los van de oorlog. Of het nu gaat om een taxichauffeur of een communicatieadviseur, mensen zijn bezorgd en noemen het een 'gekke tijd'. De pandemie en bijbehorende maatregelen hebben veel van ons gevraagd en dat begint zijn tol te eisen. Ook de klimaatcrisis baart grote zorgen. Maar er is meer aan de hand. Volgens verschillende SCP-rapporten zetten structurele ongelijkheid en geïnstitutionaliseerd racisme druk op het vertrouwen in instituties. Ook leeft er brede zorg over polarisatie in de samenleving. Mensen hebben het idee dat meningsverschillen toenemen en dat het publieke debat verhardt. Dit terwijl vertrouwen in instituties en sociale samenhang van cruciaal belang zijn voor onze democratische rechtsstaat.

Bovenstaande ontwikkelingen zijn van groot belang voor de missie van SDM. Wij hebben als opdracht om te investeren in het draagvlak onder liberaal-democratische waarden, in onafhankelijke, pluriforme journalistiek en in democratische vernieuwing waar nodig. In 2021 hebben we ons beleid strategisch herijkt. Er is veel nagedacht en met veel mensen gesproken over onze focus voor de komende jaren. We realiseerden ons eens te meer dat onze rol als aandeelhouder van DPG Media ons een unieke positie geeft om onafhankelijke journalistiek te helpen bewaken. De relatie tussen media en democratie hoort tot de kern van ons domein. We willen mensen vaker samenbrengen en de ruimte bieden aan reflectie en het voeren van lastige gesprekken. Ook willen we meer gaan doen om democratische vernieuwing te stimuleren, door bijvoorbeeld vaker te investeren in experimenten en in sociale bewegingen.

Gelukkig blijft ook veel hetzelfde. We hebben ons gedurende onze reflectie steeds gerealiseerd dat we trots zijn op de waardevolle initiatieven die SDM al financiert en waarvan je er veel in dit jaarverslag zult aantreffen. Vol bewondering hebben we gezien hoe de meeste mensen en organisaties zich door de coronacrisis hebben heen geslagen. Er is veel veerkracht, passie en wendbaarheid. Dat biedt hoop, juist ook in deze gekke tijd. ■

Inhoudsopgave

Stichting Democratie en Media 06

Missie en visie	08
Geschiedenis	08
Statutaire doelstellingen	08
Aandelen en beleggingen	09
Financieringen	09
Inkoop aandelen DPG Media	11
Beoordelingsproces	12
Gesteunde projecten en organisaties	14
<i>Interview Aartie Hoebal – Stichting Democratie en Media</i>	14
<i>Interview Majka Nemcova – Media Development Investment Fund</i>	23

Fundamentele rechten en vrijheden 24

<i>Uitgelichte projecten</i>	26
War Reparations Centre -	26
Alles onder controle? Mensenrechten in protest -	26
Public Interest Litigation project -	27
Not on our (border) watch -	27
<i>Interview Sümeyye Ekmekçi – Stichting Democratie en Media</i>	28
<i>Interview Flip Schüller – Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers</i>	32

Daadkrachtige democratie 36

<i>Uitgelichte projecten</i>	38
Boost Your Power! -	38
City Rights United -	38
EU-klokkenluidersrichtlijn: Nederland aan zet -	39
Stichting Stroomversnellers -	39
<i>Interview Malou Lintmeijer – Here to Support</i>	40

Ge- en herdenken 44

<i>Uitgelichte projecten</i>	46
Theater Na de Dam -	46
Free Heri Heri -	46
Lustrumprogramma 80 jaar Februaristaking -	47
De vele gezichten van Vrouwen in Verzet -	47
<i>Interview Mart van de Wiel – Noord-Hollands Archief</i>	48
<i>Interview Liesbeth van der Horst – Verzetsmuseum</i>	52

58 Waarheidsvinding

<i>Uitgelichte projecten</i>	60
- Beste meneer Bouterse	60
- Wonen daar mensen dan?	60
- Afstand	61
- Dataharvest	61
<i>Interview Charlotte Godart – Bellingcat</i>	62

66 Media-innovatie

<i>Uitgelichte projecten:</i>	68
- Journalism Funders Forum	68
- Martin van Amerongen-fellowship	68
- ROSE stories	69
- Mentorenprogramma	69
<i>Interview Anneloes Mullink</i>	70

72 Organisatie, bestuur en toezicht

Organisatie	74
Internationale samenwerking	75
Beleid	75
Verslag van de raad van toezicht	76
Leden van de raad van toezicht in 2021	77
In memoriam Alex Brenninkmeijer	78
Column door Ernestine Comvalius	79

80 Nagelaten betrekkingen

75 jaar 5 februariherdenking	80
------------------------------	----

82 Financiën

86 Bijlage: overzicht toekenningen 2021

Stichting Democratie en Media

Missie en visie

Stichting Democratie en Media (SDM) investeert in kritische, onafhankelijke media, een sterke, integrale democratische rechtsstaat en in de onderlinge samenhang van beiden.

SDM streeft in al haar werkzaamheden naar een dynamische, democratische en open samenleving waarin de regels en waarden van de rechtsstaat worden hooggehouden door bestuurders, bedrijven en burgers. Hiervoor is een goed geïnfomeerde, betrokken en actieve maatschappij een randvoorwaarde, evenals onafhankelijke, kritische journalistiek die de macht controleert, propaganda ontmantelt en misstanden onthult.

Geschiedenis

SDM is de opvolger van Stichting Het Parool, dat in 1944 werd opgericht door de initiatiefnemers van de illegale verzetskrant *Het Parool*. Na de verzelfstandiging van het naoorlogse dagblad in 2003, veranderde Stichting Het Parool haar naam in Stichting Democratie en Media.

Statutaire doelstellingen

De statutaire doelstellingen van SDM luiden: het beïnvloeden van de openbare mening in Nederland en waar mogelijk daarbuiten in de geest van de denkbeelden die zijn voorgestaan in het tijdens de Duitse bezetting in Nederland verschenen illegale blad *Het Parool*; het bevorderen van pluriforme opiniërende media in een democratisch staatsbestel; het steunen van de nagelaten betrekkingen van hen, die op grond van hun medewerking aan het illegale blad *Het Parool*, van het leven zijn beroofd of anderszins zijn getroffen.

Haar doelstellingen vervult SDM voornamelijk door haar rol als aandeelhouder in verschillende mediaorganisaties; haar activiteiten als financier van kleine en grotere maatschappelijke en journalistieke projecten en organisaties; en door het organiseren van de jaarlijkse herdenking van medewerkers van het illegale Parool op 5 februari in Zandvoort en Overveen.

Aandelen en beleggingen

SDM is een onafhankelijke stichting met eigen vermogen. Een belangrijk deel hiervan is geïnvesteerd in mediabedrijven DPG Media en De Correspondent. In geen van de gevallen is het percentage aandelen doorslaggevend. In DPG Media en De Correspondent heeft SDM naast preferente aandelen een prioriteitsaandeel, waarmee de onafhankelijkheid en identiteit van de titels wordt bewaakt. Bij de vastlegging van de governance is bepaald dat SDM een van de leden van de raad van commissarissen van DPG Media voordraagt. Op initiatief van DPG Media is het financiële belang van SDM in december 2021 teruggebracht van 29,34 naar 14,27 procent. Voor meer informatie hierover, zie pagina 14.

Het overige vermogen van SDM was in 2021 duurzaam belegd, voornamelijk bij IBS Capital Allies en ABN AMRO MeesPierson. Met de kapitaalopbrengsten uit deze beleggingen investeert SDM in initiatieven die haar doelstellingen bevorderen. Ook heeft SDM geïnvesteerd in impact notes via Oikocredit, het European Fund for Southeast Europe en het Global Climate Partnership Fund.

Financieringen

SDM biedt financiering en andersoortige ondersteuning aan initiatieven die kritische, onafhankelijke journalistiek bevorderen, een sterke, integrale democratische rechtsstaat nastreven en bijdragen aan de onderlinge samenhang tussen beide. Daarbij heeft zij in het bijzonder oog voor projecten die inclusiviteit en diversiteit bevorderen.

Om de missie van SDM in de praktijk te brengen, zijn twee doelstellingen geformuleerd die uitgewerkt zijn in vijf pijlers. De initiatieven en organisaties die worden gesteund, dragen alle bij aan een of meerdere van deze doelstellingen en pijlers.

Doelstelling 1: Sterke, integere democratische rechtsstaat

De rechtsstaat vormt het fundament van een democratie. Deze biedt kaders voor een samenleving waarin ieder mens vrij en gelijkwaardig is.

Pijler 1: Fundamentele rechten en vrijheden

In een gezonde rechtsstaat staan vrijheid, gelijkheid en rechtszekerheid centraal. Burgers genieten bescherming van hun rechten tegen medeburgers en tegen de overheid. Iedereen heeft fundamentele rechten en vrijheden.

Deze rechten en vrijheden worden niet altijd even secuur gehandhaafd. Om de rechtsstaat gezond te houden, steunt SDM initiatieven die fundamentele rechten en vrijheden hooghouden, beschermen en bevorderen.

Pijler 2: Daadkrachtige democratie

Het vertrouwen in de democratie vermindert. Burgers hebben weinig inspraak in afspraken die overheden, bedrijven en organisaties onderling en met elkaar maken. Dit terwijl deze beslissingen vaak verregaande gevolgen hebben voor de kwaliteit van de democratische rechtsstaat en de levens van zijn inwoners.

Het is van belang dat mensen uit alle hoeken van de samenleving zeggenschap hebben over het beleid dat hun leven beïnvloedt. SDM ondersteunt daarom initiatieven die een inclusieve en daadkrachtige democratie bevorderen.

Pijler 3: Ge- en herdenken

Gezien haar ontstaansgeschiedenis, hecht SDM waarde aan het ge- en herdenken van periodes uit de (Nederlandse) geschiedenis waarin fundamentele rechten geschonden werden. Tijden waarin vrijheid en gelijkheid ontbraken.

Om zichtbaarheid te geven aan totalitaire tendensen en te voorkomen dat de rechtsstaat opnieuw onder druk komt te staan, is het belangrijk om lessen te leren uit het verleden en deze te vertalen naar het heden.

Daarom steunt SDM initiatieven die een bijdrage leveren aan het relevant maken en houden van gebeurtenissen uit het verleden waarbij fundamentele rechten en vrijheden in het geding waren. Altijd met een link naar het heden.

Doelstelling 2: Onafhankelijke, kritische media

Een goed geïnformeerde maatschappij is een basisvoorwaarde voor een goed functionerende democratische rechtsstaat.

De media hebben een cruciale functie als waakhond van de rechtsstaat. Onder druk van een veranderend journalistiek landschap, inclusief een afnemende spanningsboog van (online) nieuwsconsumenten en slinkende redactiebudgetten, wordt de ruimte voor onafhankelijke, kritische (onderzoeks)journalistiek kleiner.

Pijler 4: Waarheidsvinding

Het onthullen van verborgen feiten en het controleren van de macht door onafhankelijke onderzoeksjournalisten is onmisbaar voor een goed geïnformeerde maatschappij.

Maar in een geglobaliseerde wereld die grotendeels wordt geregeerd door economische belangen van multinationals, staat de vrije, onafhankelijke informatievoorziening onder druk.

Daarom steunt SDM initiatieven die zich richten op het onthullen van verborgen zaken die relevant zijn voor het publieke belang.

Pijler 5: Media-innovatie

Kritische en onafhankelijke media zijn essentieel om de controlerende functie van de journalistiek in de rechtsstaat te behouden.

Door technologische ontwikkelingen en een veranderend journalistiek landschap is media-innovatie niet alleen mogelijk, maar ook noodzakelijk.

Om kwaliteit en onafhankelijkheid binnen de journalistiek te beschermen en stimuleren, steunt SDM initiatieven die zich bezighouden met nieuwe machtsdynamieken in het medialandschap, die innovatieve bedrijfsmodellen ontwikkelen of die nieuwe vormen van journalistiek bedrijven.

Gesteunde projecten en organisaties

Financieringsaanvragen 2021

In 2021 heeft SDM 126 aanvragen voor project- en organisatiefinanciering behandeld. In totaal is er voor meer dan € 3,4 miljoen aangevraagd. Er zijn 43 aanvragen gehonoreerd en het totaal aan toegekende financiële bijdragen voor projectfinanciering bedraagt € 542.619. Er is € 860.000 aan meerjarige toekenningen gedaan die voor het merendeel in voorgaande jaren zijn toegekend en betrekking hebben op 2021. Daarnaast is er een bijzondere bijdrage van \$ 500.000 gedaan aan de organisatiekosten van het Media Development Investment Fund (MDIF), onderdeel van een meerjarige toekenning uit 2015, en een buitengewone financiering van € 50.000 aan het Verzetsmuseum Amsterdam voor de vernieuwing van de vaste opstelling, onderdeel van een meerjarige toekenning uit 2019.

Een overzicht van de toegekende bijdragen in 2021 is opgenomen op pagina 86 in de bijlage 'Overzicht toekenningen 2021'. Dit overzicht is inclusief meerjarige toekenningen uit eerdere jaren, maar exclusief de bijzondere bijdrage aan het MDIF en het Verzetsmuseum Amsterdam.

Niet alle toegekende initiatieven worden gehonoreerd met de door de aanvrager verzochte bijdrage. Op basis van het plan, de bijbehorende begroting en de verwachte impact kan SDM tot een lagere toekenning overgaan. Toegekende bedragen die achteraf lager worden vastgesteld of die geheel komen te vervallen, worden het volgende boekjaar herbested.

Leningen en garanties

In de steun aan organisaties kan SDM ervoor kiezen om een lening of garantie te verstrekken, bijvoorbeeld omdat een meer ondernemend financieringsinstrument passender is dan een financiering. In 2021 stonden langlopende leningen en bankgaranties uit aan het Media Development Investment Fund (MDIF) en The Correspondent B.V.

Beoordelings- proces

Aanvragen voor projectfinanciering

In voorgaande jaren organiseerde SDM driemaal per jaar een (reguliere) oproep tot aanvragen. Verzoeken tot € 50.000 konden middels een standaardformulier worden ingediend. Deze procedure voor het behandelen van de aanvragen voor financiering binnen de oproepen tot aanvragen kent SDM sinds de tweede helft van 2016.

De behandeling van elke oproep tot aanvragen bestaat uit twee rondes. In de eerste ronde worden binnengekomen aanvragen door tenminste twee personen uit het programmateam gelezen en beoordeeld. Om in aanmerking te komen voor financiering moet een initiatief qua thematiek en vorm aansluiten bij de doelstellingen, kernwaarden en prioriteiten van SDM zoals beschreven in de oproep tekst. Verder wordt een voorstel onder andere beoordeeld op effectiviteit, originaliteit en haalbaarheid.

Als een voorstel wordt doorgezet naar de tweede beoordelingsronde, worden door het team aanvullende vragen gesteld en kan een afspraak worden ingepland. In deze fase worden regelmatig onafhankelijke experts geconsulteerd. In de tweede ronde wordt bij iedere aanvraag een advies opgesteld, dat door de programmanager ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de directeur-bestuurder.

In 2021 heeft er één reguliere oproep plaatsgevonden. De oproepen van het voorjaar en najaar zijn opgeschort met als doel tijd vrij te maken voor het team om te werken aan de uitwerking van de nieuwe strategie. De stichting is open blijven staan voor goede ideeën die bijdragen aan onafhankelijke, kritische media en/of een sterke, integrale democratische rechtsstaat. Via een formulier op de website konden deze ideeën onder de aandacht gebracht worden van het team. Wanneer het project een reële kans had op financiering, werd er een belafpraak ingepland om het idee verder te verkennen.

Aanvragen voor meerjarige financiering

Het werk van een aantal organisaties sluit dusdanig goed aan bij de pijlers en prioriteiten van SDM, dat er in de afgelopen jaren meermaals projectfinanciering aan hen is toegekend. In 2017 is vanuit deze context een apart traject ingericht voor meerjarige financieringsaanvragen. Een meerjarige financiering is niet geoormerkt voor een specifiek project, maar kan worden ingezet ter ondersteuning van het algemene werk van een organisatie. Een aanvraag hiervoor kan alleen worden ingediend op uitnodiging van SDM. Tijdens het meerjarige aanvraagproces vragen we een select aantal organisaties om inzicht te geven in onder andere de organisatiestructuur, de kerntaken en langetermijnvisie. Gedurende een toekenningsperiode is er regelmatig contact met de gesteunde organisaties en waar mogelijk en relevant biedt SDM ondersteuning in ontwikkelingsbehoeften. De besluiten over de meerjarige aanvragen in 2021 zijn per 2022 van start gegaan.

Buitengewone financieringsverzoeken

Personen of organisaties met een (project- of institutionele) financieringsaanvraag hoger dan € 50.000, een participatieverzoek of een leningsverzoek kunnen buiten de oproepen een voorstel op hoofdlijnen toesturen. Deze worden in de wekelijkse teamvergadering besproken. Naar aanleiding van de toegezonden informatie wordt een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid dat het verzoek gehonoreerd wordt. Gezien het beperkte budget van SDM, is de kans hierop meestal klein. Wanneer de kans op financiering reëel lijkt, wordt een afspraak ingepland.

Monitoring en evaluatie

Bij toekenning van een financieringsverzoek spreekt SDM met de aanvrager af dat er na afloop van de financieringsperiode een inhoudelijke en financiële rapportage wordt gestuurd. Hierin staat beschreven of de voorgenomen doelen uit het plan behaald zijn en welke zaken goed en minder goed zijn verlopen. Bij grotere toekenningen en meerjarige steun wordt door het programmateam ook tussentijds contact gezocht om te monitoren hoe het initiatief verloopt.

Feedback en klachten

In tegenstelling tot publieke instellingen die de taak hebben overheidsmiddelen te verdelen, zijn particuliere fondsen zoals SDM niet onderworpen aan rechtsbescherming middels het stelsel van de Algemene wet bestuursrecht. Er kan dan ook geen sprake zijn van aanspraak op een gift van SDM of van aanspraak op heroverweging van een genomen besluit.

Omdat SDM veel belang hecht aan zorgvuldige besluitvorming en feedback hiervoor onmisbaar is, hebben aanvragers na iedere beoordelingsronde de mogelijkheid om telefonische feedback te ontvangen. Klachten of vragen kunnen ook per e-mail of brief naar SDM worden gestuurd. Hierop volgt altijd een persoonlijke reactie.

Belangenvermenging

Het Nederlandse maatschappelijk middenveld is relatief klein. Daarbij vindt SDM het belangrijk om juist maatschappelijk betrokken en actieve mensen in te zetten bij het beoordelen van financieringsaanvragen. Daarom kan het voorkomen dat iemand die bij of voor SDM werkt op persoonlijke titel betrokken is bij een project dat in aanmerking komt voor financiering, of iemand binnen een aangemeld project goed kent. Het beleid van SDM vraagt dat deze persoon dit vooraf meldt en zich verder onthoudt van het beoordelingsproces. Wanneer de directeur-bestuurder op enige wijze persoonlijk betrokken is bij een aanvraag, wordt het uiteindelijke besluit tot financiering voorgelegd aan de raad van toezicht.

Inkoop aandelen DPG Media

Op initiatief van DPG Media zijn in december 2021 alle preferente aandelen A van Stichting Democratie en Media (SDM) ingekocht. Daarmee is het totale financiële belang van SDM in het Nederlandse mediabedrijf verminderd tot 14,27 procent. SDM zal de vrijkomende middelen à 33,1 miljoen euro deels investeren conform haar doelstellingen en deels duurzaam herbeleggen, zodat het rendement ten goede kan komen aan haar statutaire missie.

Toelichting: drie soorten aandelen

De inkoop is in overeenstemming met de contractuele afspraken uit 2009, toen DPG Media (toen: De Persgroep) de Nederlandse krantenuitgever PCM overnam. In het verleden zijn vier soorten aandelen gecreëerd:

- Gewone aandelen: deze worden alle gehouden door DPG Media Services NV.
- Preferente aandelen A: tot de recente transactie had SDM 17,58 procent van deze aandelen in DPG Media BV in handen. DPG Media BV kon op elk moment beslissen deze aandelen in te kopen. Per december 2021 bezit SDM geen preferente aandelen A meer.
- Preferente aandelen B: deze zijn alle in handen van SDM en beslaan 11,76 procent van DPG Media BV. Dit percentage kan niet verwateren tot onder de 10 procent en de aandelen kunnen niet zonder toestemming worden ingekocht.
- Prioriteitsaandeel: dit waarborgt zeggenschap van SDM over beslissingen die de identiteit van de titels Trouw en de Volkskrant raken.

Motivering: zeggenschap behouden

Directeur Nienke Venema van SDM licht de transactie toe: “Het gaat bijzonder goed met DPG Media, wat bewonderenswaardig is gezien de financiële uitdagingen waar mediabedrijven momenteel voor staan. SDM is bovenal aandeelhouder in het bedrijf vanwege haar historische verbondenheid met de titels en niet vanwege het financiële rendement. Deze inkoop doet niet af aan de mate van zeggenschap, want als prioriteitsaandeelhouder zal SDM altijd een rol blijven spelen bij het bewaken van de onafhankelijkheid en de continuïteit van de krantentitels, alsook bij het toezien op de ontwikkeling van DPG Media als vooraanstaande mediaonderneming in Nederland. Het vrijgekomen geld biedt ons voorts ruimte om op een andere manier te investeren in onze missie en doelstelling. En dat is in deze tijd hard nodig.”

Historie

Bij vergelijkbare transacties in 2015 en 2019 is voor respectievelijk € 20 miljoen en € 33,1 miljoen aan preferente aandelen A van SDM ingekocht door DPG Media BV. De vrijgekomen gelden zijn door SDM duurzaam herbelegd om ten goede te komen aan de doelstellingen van de stichting. ■

Interview Aartie Hoemblal door – door Lisa Peters –
Stichting Democratie en Media

‘Ik breng een nieuwe blik mee’

Aartie Hoemblal neemt als het nieuwste lid van de raad van toezicht de taak van financiële waakhond op zich. Hoemblal is hoofd van de afdeling Credit Portfoliomanagement bij ABN AMRO en werkte eerder bij de Nederlandsche Bank en als financieel advocaat in Londen en Amsterdam. Maar haar kennis reikt verder dan het bankwezen alleen.

Je komt uit de financiële sector waar je miljarden euro's beheert en waar risico en rendement leidend zijn. Wat doet een bankier bij Stichting Democratie en Media?

“Betrokkenheid bij de samenleving zit diep in mij en dat mis ik soms in mijn dagelijkse werk. Een bank heeft een belangrijke maatschappelijke functie, maar ik zie dat niet altijd rechtstreeks terug in mijn takenpakket. Dus naast mijn rol bij ABN wil ik me actief maatschappelijk inzetten. Er is zo'n kloof tussen arm en rijk, tussen mensen met verschillende migratie-achtergronden en de autochtone bevolking, tussen generaties. Dat zijn grote thema's die me aan het hart gaan.”

Wat kan SDM van jouw bankiersperspectief opsteken? “Ik ga met mijn financiële bril kijken naar de investeringsportefeuille van SDM. Krijgen we de juiste rentepercentages op onze leningen, hoe zit het met het rendement, en is het beter om sommige aandelen in te ruilen? Daarnaast heb ik een scherpe zakelijke blik en weet ik goed hoe een visie en strategie organisatorisch te implementeren.”

SDM heeft haar vermogen deels belegd bij ABN. Jij beheert de commerciële portefeuille van deze bank. Is dat niet gek? “Ik heb deze rol natuurlijk goed laten keuren. Belangrijk is dat ik niet werk bij de beleggingstak van ABN, MeesPierson. Bij SDM ben ik ook niet de beheerder van het vermogen, maar is het als financieel toezichthouder mijn taak om de directeur scherp te houden. Daarvoor heb ik de juiste ervaring.”

Op welke manier wil jij de koers van SDM nog meer aanscherpen? “Naast bankier ben ik een biculturele vrouw en moeder. Daarmee breng ik weer een andere blik mee in de raad van toezicht. Goede journalistiek wordt naar mijn mening steeds meer een elitaire aangelegenheid, met een krimpend bereik in alle andere lagen van de samenleving. Mijn tienerzoon zal niet snel de krant lezen, want – zoals hij laatst tegen mij zei – ‘ik lees alles al op TikTok’. Dat is voor hem de waarheid en dat vind ik zorgwekkend. Ik ben opgegroeid in een Surinaams-Hindoestaans gezin en wij lazzen thuis NRC, maar daarmee waren we echt een uitzondering binnen de gemeenschap. Kwaliteitsmedia moeten niet-witte en jongere doelgroepen veel actiever opzoeken.”

Hoe wil je dat vanuit de raad van toezicht voor elkaar krijgen? “Neem DPG Media, waarvan SDM aandeelhouder is. Bij dit bedrijf zitten alleen maar witte mensen in het bestuur, waarvan het overgrote deel man. Dat is niet meer van deze tijd, en vanuit SDM zou ik daar nog steviger tegen willen ageren. Ik wil me inzetten voor een wereld waarin iedereen meedoet, omdat kansenongelijkheid zo schadelijk is voor onze democratie. We laten daardoor potentieel liggen.” ■

Aartie Hoemblal woont in Amsterdam met haar partner en drie kinderen.

Interview Majka Nemcova – door Lizan Nijkrake –
Media Development Investment Fund

Steun in oorlogstijd aan Oekraïense mediaorganisaties en journalisten

“We bestelden kogelvrije vesten in China en gaven cash voor voedsel.”

In Oekraïne leken onafhankelijke media gestaag hun weg te vinden te midden van de dominante, oligarch-gecontroleerde media. Sinds de Russische inval brokkelt hun ruimte af – al blijven er lichtpuntjes. Het Media Development Investment Fund (MDIF) investeert in onafhankelijke media in Oekraïne. Directeur Majka Nemcova: “De context is ingrijpend veranderd en echt gebalanceerde verslaggeving is er simpelweg niet op het moment. Dat is inherent aan oorlog.”

Spoor van vernieling De Russische inval in Oekraïne heeft het land – inclusief de mediasector – volledig op z'n kop gezet. Het MDIF investeert in onafhankelijke media in 46 landen – en werkt met vijf mediaorganisaties verspreid door Oekraïne. Ze hebben, afhankelijk van hun locatie, minder grote of grotere klappen te verduren gekregen sinds eind februari, aldus Majka Nemcova, uitvoerend directeur van het fonds. “Maar we blijven in staat om partners te vinden en gerichte steun te bieden.”

Het functioneren van de media hangt een-op-een samen met de opmars van de bezetter. “Media in het midden en westen van Oekraïne zijn min of meer blijven functioneren. Bij onze partner Liga, een onderzoeksjournalistiekcollectief dat actueel nieuws aan het repertoire toevoegde en waarvan het kernteam in Kiev is gebleven, heeft de productie niet stilgelegen. Sterker nog: hun lezerspubliek piekte vlak na de inval en ze haalden zelfs relatief veel geld op bij donoren. Ze brachten zelfs een aantal weken Engelstalige edities uit – naast Oekraïens- en Russischtalige.”

‘Er is een reëel risico dat de Russische troepen de voorzieningen zullen misbruiken om propaganda te verspreiden’

Nemcova ziet een recente verschuiving van de focus in Liga's verslaggeving. “Een deel van de verslaggeving wordt weer zoals het voor de oorlog was. Zo wordt er geschreven over de impact van de oorlog op de huizenmarkt.” Een goed teken, volgens haar: “De situatie kan natuurlijk zomaar veranderen, maar dit kenmerkt een soort stabilisatie.”

Het beeld uit bezet gebied in Zuidoost- en Oost-Oekraïne is grimmiger. Het gebouw van Melitopolske Vedomosti, een mediabedrijf in Melitopol – dat volledig bezet is –, werd binnengevallen door Russische troepen. “Het was een dramatische situatie. Gewapende Russische troepen namen het gebouw in, de eigenaar en zijn familie werden ontvoerd. [Sommige bronnen meldden dat journalisten werden gemarteld, red.] Uiteindelijk zijn er geen zware gewonden gevallen, maar het drukken van kranten, de uitgeverij, stopte volledig. Er is een reëel risico dat de Russische troepen de voorzieningen zullen misbruiken – of dat ze dat al doen – om propaganda te verspreiden.”

‘Het voelde letterlijk als een lot uit de loterij toen de Postcodeloterij een donatie van 3,2 miljoen euro aan MDIF toekende’

» Emergency Fund en gecoördineerde mediahulp

Het verschil in zwaar weer daargelaten, dat acute hulp nodig was en blijft voor de onafhankelijke mediasector en individuele journalisten in Oekraïne lijkt geen twijfel. Daarom lanceerde MDIF daags na de inval een noodfonds, dat al gauw werd gevuld door bekende én nieuwe (particuliere) donoren. “Er was een vloedgolf aan steun. Ik kreeg letterlijk telefoontjes en e-mails met de vraag van mensen wat ze konden doen en waar ze geld konden storten.”

Zo'n 400 duizend dollar (380 duizend euro) werd opgehaald, waarvan een deel inmiddels is besteed. “Wij zijn geen typische donororganisatie – we investeren in media door aandeelhouder te worden en leningen te verstrekken – maar iedereen begreep toen dat er een urgente behoefte was aan onvoorwaardelijke giften en specifieke hulp. We hebben activiteiten geïnitieerd die we normaal gesproken niet doen, zoals het vinden en bestellen van kogelvrije vesten in China, en het financie-

ren van vrachtwagens voor het afleveren van inkt en papier aan kranten die kampen met logistieke print- en distributieproblemen. In een aantal gevallen gaven we cash, dat gebruikt werd voor voedsel omdat de winsten kelderden en levensmiddelen onbetaalbaar werden.”

MDIF hield ook een potje beschikbaar voor de eventuele relocatie van journalisten, maar daar heeft tot nu toe bijna niemand gebruik van gemaakt. “Het is opvallend hoe de overgrote meerderheid heeft besloten te blijven.”

MDIF is niet de enige organisatie die hulp heeft georganiseerd. “Allerlei initiatieven zijn uit de grond gestampt; The Fix Media heeft geholpen bij de lancering van Kyiv Independent – een Engelstalig Oekraïens mediaplatform dat al in 2021 was begonnen met publiceren. De hulp wordt mondiaal min of meer gecoördineerd, zodat we niet als kippen zonder kop ons werk doen. Het Global Forum for Media Development organiseert openbare, tweewekelijkse vergaderingen voor organisaties die media willen ondersteunen, waar wordt verteld wat gedaan wordt en waar actie nodig is.”

Het voelde letterlijk als een lot uit de loterij toen de Postcodeloterij – de Zweedse, Duitse, Britse en Nederlandse afdeling – de dag na de Russische invasie een do-

Majka at Media Forum Prague 2016

natie van 3,2 miljoen euro aan MDIF toekende. “Indien nodig kunnen we dat bedrag gebruiken voor de huidige noodsteun aan Oekraïense media en journalisten. Maar idealiter gebruiken we het geld zodra de situatie stabiliseert om te investeren in de groei van onafhankelijke mediabedrijven. Want uiteindelijk is onze grootste zorg: als het stof neerdaalt, hoe kunnen onafhankelijke media dan op langere termijn blijven opereren? Wat zal de schade zijn? We houden het gehele mediaveld in de gaten en proberen ons voor te bereiden op het moment van meer stabilisatie, als we onze samenwerkingen en kerntaken kunnen hervatten.”

Dalende persvrijheid en onafhankelijkheid

Ook in Oekraïne heeft de bredere – met name Oost-Europese trend – van dalende persvrijheid zich doen gelden. “De situatie is de laatste vijf tot zeven jaar sterk verslechterd, vergelijkbaar met de schrijnende situatie in Hongarije. Zeer recent hebben we bijvoorbeeld geïnvesteerd »

‘Begin april werd de Nederlandse journalist Robert Dulmers uit Oekraïne gezet’

» in Polen door een aan de overheid gelieerde aandeelhouder uit te kopen en zo een media-overname te voorkomen.”

“Ook in andere Oost-Europese landen, die EU-toetredingscriteria behaalden maar waar de mediasituatie verslechtert, zijn we actief, zoals in Kroatië, Bulgarije en Slowakije. In Tsjechië en Slowakije zijn vrijwel alle invloedrijke media in handen van oligarchen; er zijn heel weinig werkelijk onafhankelijke media. Ze zijn vaak klein, niche en online.”

In Oekraïne is de grootste uitdaging de televisiesector. “Al voor de oorlog werd 100 procent van de sector beheerst door zowel Russische als Oekraïense oligarchen; het is daar echt lastig om onafhankelijke ruimte te vinden.” In 2021 onthulde de Oekraïense politie zelfs dat drie vooraanstaande nieuwskanalen gefinancierd worden door ‘entiteiten’ gelinkt aan terroristische activiteiten in bezet Oekraïens gebied.

“In de radiosector is meer ruimte. We houden de ontwikkelingen in de gaten; er zijn frequenties die beschikbaar zullen komen na de oorlog waar zenders hun stations kunnen beginnen. De laatste tijd nemen ook digitale platforms een vlucht, en regionaal zijn goede printmedia te vinden, waaronder de media-partners die we al steunen.”

‘Russische journalisten en burgers riskeren strafrechtelijke vervolging voor contact met ons’

‘Veiligheidswet’ voor oorlogsverslaggeving

Ondanks de krimpende ruimte voor onafhankelijke media in Oekraïne noemde Free Press Unlimited het land voor de oorlog nog een regionale leider op het gebied van persvrijheid, na onder andere de invoering van een wet die transparantie van media-eigendom regelt. Een van de acute bedreigingen van persvrijheid die de oorlog voortbrengt, komt volgens de organisatie van binnenuit. President Zelenski introduceerde eind maart de zogenoemde ‘Veiligheidswet’, die beperkingen voor verslaggeving bevat om de verspreiding van militaire informatie tegen te gaan. Zo is het verboden om foto’s en video’s te publiceren met straatnamen, winkels, plaatsen van beschietingen of inslagen.

Begin april werd de Nederlandse journalist Robert Dulmers uit Oekraïne gezet, nadat hij een videofragment met in de verte rookpluimen had gepubliceerd. De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) en onder andere Free Press Unlimited bekritiseerden die beslissing. “Ik heb niets geopenbaard dat niet voor iedereen gewoon te zien was”, aldus Dulmes in een artikel van Trouw.

Nemcova van MDIF, desgevraagd: “Dat er relatief zware restricties gelden voor de oorlogsverslaggeving is duidelijk. De ruimte is zeer beperkt. Maar ik vind het lastig om de wet te becommentariëren op grond van redelijkheid: dit zijn geen normale omstandigheden, het is onmogelijk om de normale criteria uit vreedstijd hierop toe te passen.”

Rusland: alle banden verbroken

Dat de media-omstandigheden in Rusland al een tijd verslechterden, is tot slot een nadrukkelijke zorg van Nemcova. “MDIF is in Rusland rond dezelfde tijd actief geworden als in Oekraïne, halverwege de jaren 90. In 2016 belandden we op een zwarte lijst van organisaties, waardoor steun aan Russische media tot een halt kwam. Sindsdien riskeren Russische journalisten en burgers strafrechtelijke vervolging voor contact met ons, dus we kunnen officieel niks doen. Maar we volgen de ontwikkelingen er op de voet en weten dat er donoren zijn – zowel organisaties als individuen – die klaarstaan om Russische journalisten in ballingschap te ondersteunen.”

Daarom stuurt MDIF gericht informatie naar Russische journalisten met ideeën en projecten, met het doel hen te linken aan donoren. “We zijn ons erg bewust van de behoeftes die er zijn. Het feit dat donoren die behoeftes willen steunen, is heel goed nieuws – ondanks de risico’s en het gevaar die ermee gepaard gaan. Iedereen heeft het nu over Oekraïne, maar voor onze missie is het even belangrijk dat onafhankelijke Russische stemmen en media óók overleven, linksom of rechtsom. En dat hun verhalen het licht zien.” ■

1 MAS Training Prague Revenue Lab 2019

2 Ukrainian clients in discussion
Media Forum 2019

fundamentele rechten en vrijheden

War Reparations Centre

NUHANOVIC FOUNDATION

Wat: De Nuhanovic Foundation faciliteert rechtsherstel rond oorlogsmisdrijven. Oorlogsslachtoffers hebben recht op compensatie en rechtsherstel, maar moeten hiervoor meestal naar de rechter stappen. De Nuhanovic Foundation draagt bij aan proceskosten, onderhoudt een database op het gebied van rechtsherstel voor oorlogsslachtoffers, en publiceert studies naar de effecten van processen. nuhanovicfoundation.org

Hoe: Het procesfonds van de Nuhanovic Foundation ondersteunt oorlogsslachtoffers bij het lange en kostbare gevecht om toegang te krijgen tot het recht. Ook leidt de Foundation vluchtelingenjuristen op zodat zij inzicht krijgen in de juridische mogelijkheden tot rechtsherstel en de vervolging van oorlogsmisdrijven.

Waarom gesteund: "SDM waardeert dat Nuhanovic Foundation de toegang tot het recht faciliteert voor oorlogsslachtoffers, een groep voor wie dit niet vanzelfsprekend is. Dit doen ze op gedegen wijze, met oog voor de complexiteit van mensenrechten in oorlog. SDM staat pal voor een rechtsstaat die voor iedereen functioneert en daarmee ook voor deze doelgroep." – **Sümeyye Ekmekçi**, senior adviseur.

Public Interest Litigation Project

NJCM

Wat: Als overleg, campagne en lobby onvoldoende helpen. Als er geen andere mogelijkheid is om op te komen voor mensenrechten. Dan vraagt het publiek belang om juridische interventie. Het Public Interest Litigation Project (PILP) is het onderdeel van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) dat zich richt op strategisch procederen voor mensenrechten in Nederland. pilpnjcm.nl

Hoe: Het PILP is gericht op strategisch procederen voor mensenrechten: het tweewegbrengen van sociale, politieke of juridische veranderingen door een (juridische) procedure. Hiervoor hoeft de zaak niet per se gewonnen te worden; alleen het voeren van een procedure zorgt vaak al voor verandering of aandacht. Verder moet het gaan om een breder belang en moet het procederen een positieve bijdrage kunnen leveren.

Waarom gesteund: "Voor sociale bewegingen is stra-

PILP

tegisch procederen als middel vaak een onbekende of ontoegankelijke tactiek. Wij waarderen daarom dat PILP optreedt als bondgenoot van deze bewegingen. Hiermee maken ze een belangrijk onderdeel uit van de infrastructuur van een gezonde rechtsstaat." – **Sümeyye Ekmekçi**, senior adviseur.

Alles onder controle? Mensenrechten in protest

AMNESTY INTERNATIONAL

Wat: Amnesty International verrichtte een reeks verkennende studies naar de manieren waarop activisten in Nederland blootstaan aan surveillance (online en offline) tijdens en voorafgaand aan protesten. Diverse overheidsdiensten verzamelen gegevens over deze demonstranten, ook als zij

enkel vreedzaam demonstreren. Amnesty International nam de rechtmatigheid van deze gegevensverzameling kritisch onder de loep, inclusief de mogelijke mensenrechtenrisico's ervan. amnesty.nl

Hoe: Samen met experts en sleutelfiguren uit de actiebeweging onderzocht Amnesty gangbare surveillance-praktijken van diensten als de politie en de NCTV. Het onderzoek legde veel voorbeelden bloot van onrechtmatige gegevensverzameling. Deze ondermijnen niet alleen het privacyrecht van de betrokkenen, maar

beïnvloeden ook democratische beginselen als het recht op protest en de vrijheid van vergadering, informatiegaring en meningsuiting. De bevindingen zijn onder meer ingezet voor pleitbezorging tegen een controversieel NCTV-wetsvoorstel. Ze vormen de basis voor kennisoverdracht aan activisten, en advocacy met activisten en partners zoals Bits of Freedom en Waag tegen privacy-inmengingen door protestsurveillance.

Waarom gesteund: "Het recht op demonstratie is een belangrijke pilaar van onze democratische rechtsstaat. Het is daarom verontrustend dat er signalen wijzen op toenemende surveillance en inperking van demonstraties. We vinden het sterk dat Amnesty dit onderzoekt, want zonder adequaat zicht hierop is het moeilijk om het te bevechten." – **Sümeyye Ekmekçi**, senior adviseur.

Not on our (border) watch

PRAKKEN D'OLIVEIRA

Wat: Aan de Europese buitengrenzen worden op structurele wijze fundamentele mensenrechten geschonden. Door pushbacks wordt vluchtelingen hun recht op asiel ontnomen. Hierbij wordt vaak extreem geweld gebruikt, soms zelfs met de dood tot gevolg. De betrokken EU-organisaties (Frontex) en lidstaten leggen daarover nauwelijks verantwoording af. tomtitfilm.com

Hoe: Door middel van internationale rechtszaken, een Europese coalitie van NGO's, een media-offensief en publieksparticipatie beoogt Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers er samen met partnerorganisaties zoals BKB, Vluchtelingenwerk Ne-

derland en Jungle Minds voor te zorgen dat Europese organen en lidstaten verantwoording afleggen voor de gewelddadige pushbacks.

Waarom gesteund: "De mensenrechtenschendingen aan de Europese buitengrens vormen een gevaar voor de Europese rechtsstaat. Terwijl verantwoordelijke instituties weggijken, zorgen deze rechtszaken en bijbehorende campagne ervoor dat dit niet onder het tapijt geveegd kan worden. Juist het samenbrengen van deze verschillende tactieken, maakt dit een sterk project." – **Sümeyye Ekmekçi**, senior adviseur.

Interview Sümeyye Ekmekçi – door Lisa Peters –
Stichting Democratie en Media

‘Moslims komen eindelijk zélf aan het woord’

Geen ander thema kreeg de afgelopen jaren zoveel aandacht (en geld) bij SDM als islamofobie. Vijf jaar lang was Sümeyye Ekmekçi het aanspreekpunt van het programma Tegen Moslimdiscriminatie (TMD). Aan dat programma komt nu een eind.

De toast met avocado en de havercappuccino blijven onaangeroerd. Steeds als Sümeyye Ekmekçi er een hapje of slokje van wil nemen, schiet haar nog iets belangrijks te binnen. Pas als ze vertelt over dat moment in 2021 valt ze stil. Toen las ze in de krant over de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) die jarenlang undercover onderzoek had gedaan bij moskeeën: een werkwijze die verboden is.

Ze had gedacht dat dit soort zaken haar niet meer zouden verrassen – “op een gegeven moment heb je zoveel over islamofobie gehoord en het zo vaak meegemaakt dat je er numb voor wordt” – maar deze geïnstitutionaliseerde vorm van moslimdiscriminatie raakte haar. Ook moskeeën die op goede voet stonden met lokale overheden, werden geïnfiltrerd. Wat dat doet met een gemeenschap? “Je hebt het gevoel als een ander soort burger te worden behandeld dan de rest. Hoe kan je een overheid vertrouwen die jou niet vertrouwt?”

De dertigjarige uit Eindhoven werkt sinds eind 2017 bij Stichting Democratie en Media – inmiddels als senior adviseur – en bekleedde hiervoor functies bij Campagnebureau BKB en het College voor de Rechten van Mens. Een jaar voor haar aantreden begon SDM met een bijzonder financieringsprogramma voor extra aandacht en ondersteuning ter bestrijding van moslimdiscriminatie. Op een zonovergoten middag kijkt Ekmekçi in de hoofdstedelijke Hortus Botanicus terug op de impact van vijf jaar programma Tegen Moslimdiscriminatie (TMD).

Waarom wordt TMD opgeheven? Is islamofobie uitgebannen? Ekmekçi grinnikt even. Dan serieus: “Nee, misschien is er zelfs wel meer moslimdiscriminatie dan toen we begonnen. Je ziet nu vooral meer geïnstitutionaliseerde vormen, zoals dat NCTV-onderzoek. We zijn niet gestopt omdat we dachten dicht bij de oplossing te zijn. Het programma was aanvankelijk ontworpen voor twee jaar en is toen verlengd. Nu gaan we het thema integreren in ons reguliere werk.”

Heb je het maatschappelijk debat omtrent moslims zien veranderen in de vijf jaar dat jij met dit onderwerp bent bezig geweest?

“Er is een verschuiving gaande, mede door de mensen en initiatieven die wij hebben gesteund – dat durf ik wel te zeggen. ‘Het islamdebat’ dat sinds de eeuwwisseling gevoerd werd, ging lang over de vraag of de islam wel verenigbaar is met democratie, of moslims wel kunnen inburgeren in Nederland, of we de islam hier wel moeten willen. Moslims komen nu zelf aan het woord en er is veel meer aandacht voor de schadelijke gevolgen van islamofobie.” >>

» **Heb je daar voorbeelden van?** “Talloze. Fotograaf Cigdem Yuksel heeft met ondersteuning van SDM onderzoek gedaan naar de representatie van moslima's in journalistieke beeldbanken – dat bleek ontzettend stereotiep. We steunden ook Tayfun Balçik, die onderzoek deed naar de bewoordingen die de afgelopen dertig jaar over moslims zijn gebruikt door nationale media. Deze projecten laten zien welke vormen islamofobie aanneemt en hoe alomtegenwoordig het is. Ook een goed project, dat niet door ons is gesteund, is van journalisten Wafa Al Ali en Lotfi El Hamidi van NRC. Zij maakten de podcast Generatie 9/11 over hoe de gebeurtenissen van 11 september 2001 hun eigen leven en dat van andere jonge moslims beïnvloed hebben. Een ervaring die zij beschrijven als ‘ineens de Ander worden’ en je moeten verhouden tot deze gebeurtenis.”

Jij bent ook van die generatie. “Dat klopt, ik was toen 9.”

Toch ben je hoopvol? “Ja, zeker. In de jaren 2000 was er elke avond wel een talkshow waarin mensen waren uitgenodigd om weer dezelfde stereotiepe discussies aan te gaan. Het is echt een verademing om ook moslims in de media te zien die niet alle stereotypen aantikken.”

Even later vervolgt ze: “Soms maak ik me wel zorgen om de generatie jongeren die na mij komt. Ik was pas 12 toen ik voor het eerst met onverholven islamofobie in aanraking kwam. Zij kennen niet anders, zijn er middenin opgegroeid. Het idee dat zij moslimdiscriminatie zien als ‘zo is ‘t nu eenmaal’ vind ik eng. Dat het voor hen minder evident is dat het ook anders kan en dat je je daarvoor kunt inzetten.”

Een van de uitgangspunten van SDM is ‘nothing about us, without us’. Dit programma werd oorspronkelijk opgezet door jouw collega Maartje Eigeman, die, voor zover ik weet, geen islamitische achtergrond heeft. Is dat niet gek? “Het is maar goed dat ik erbij gekomen ben – haha – daarvoor hebben we in ieder geval onze eigen doelstelling gehaald. Maar het programma was al heel goed, ik heb er vanaf het begin volledig achter gestaan.”

Waarom is het juist voor SDM zo belangrijk om zich hard te maken tegen islamofobie? “Heel simpel. In een rechtsstaat zou geen plek moeten zijn voor discriminatie. Toch zie je dat moslims hier wel structureel mee te maken hebben. Vanuit die constatering is het relevant voor SDM om deze gemeenschap te ondersteunen.”

Waar ben je trots op? Welke projecten zijn jou echt bijgebleven? “Oh, dit vind ik nu al lullig voor de rest.”

Een beginnetje? “Een goed voorbeeld is Meld Islamofobie, een initiatief van vrouwen die na de aanslag op Charlie Hebdo een stijging zagen van het verbale en fysieke geweld tegen moslims op straat. Ze begonnen met een Facebookpagina en hebben die uitgebouwd tot een meldpunt waar statistieken van islamofobie worden bijgehouden. Het meldpunt maakt het probleem inzichtelijk én mensen kunnen worden bijgestaan als ze bijvoorbeeld aangifte willen doen.”

“Er is Maruf, een queer moslimorganisatie die zich inzet tegen homofobie en islamofobie en de intersectie ervan. Zij kennen beide vormen van uitsluiting heel goed.”

“Een van de eerste toekenningen was voor de video ‘Delete it’ van filmmakers Issa Shaker en Anass Bendrif om mensen bewust te maken van islamofobie. Een Engelsprekende vrouw met een hoofddoek vraagt in het Vondelpark aan voorbijgangers om een paar Nederlandse berichten te vertalen die ze heeft ontvangen. Het blijken haatberichten, heel heftige teksten. Je merkt hoe pijnlijk het was voor de voorbijgangers om de woorden uit te spreken. De video ging destijds viral.”

“Een van m'n favorieten is S.P.E.A.K., een collectief van moslimvrouwen – queer, cis-hetero, met en zonder hoofddoek en uit allerlei islamitische stromingen. Hun slogan is ‘mijn lichaam is niet jouw strijdtoneel’ en ze zetten zich in voor het zelfbeschikingsrecht van vrouwen en de keuzevrijheid zich te kleden zoals zij zelf willen.”

In 2017 was het nog spannend of er überhaupt wel aanvragen binnen zouden komen. Hoeveel initiatieven hebben jullie gesteund en met hoeveel geld? “In de afgelopen jaren hebben we in totaal 36 initiatieven en organisaties gesteund voor een totaalbedrag van 783.000 euro. Ter vergelijking: SDM heeft een jaarbudget van ongeveer 2 miljoen euro. Het is het eerste langdurige programma met zo'n specifieke focus en we zijn heel tevreden met dit resultaat.”

‘Het is het eerste langdurige programma met zo'n specifieke focus’

Wat zou je met terugwerkende kracht anders hebben aangepakt? “Achteraf gezien had ik vanaf het begin meer aandacht willen hebben voor wat dit werk met mensen doet. Velen hebben een baan en storten zich als vrijwilliger in hun vrije uurtjes op islamofobie. Behalve dat het fysiek zwaar is om zoveel te werken, is het mentaal uitputtend om constant bezig te zijn met uitsluiting, zéker als het een thema is dat je persoonlijk raakt.”

Heb je tips voor andere fondsen die dit ook willen oppakken? “Benoem expliciet dat je ook projecten rondom moslimdiscriminatie steunt. Als je het alleen over ‘discriminatie’ hebt, denken mensen dat het niet voor hen is. Wacht ook niet tot mensen jou weten te vinden, zoek hen op. Onthoud ook dat een sterk initiatief niet altijd de scherpst geschreven aanvraag hoeft te hebben, dus dat je veel koffies moet drinken om meer te weten te komen in gesprek. En tot slot: wees flexibel. Dit soort organisaties zijn vaak grassrootsclubs en individuen die geen boekhouder, raad van toezicht, hr-persoon en de hele rataplan hebben. Overlaad ze niet met papierwerk.” ■

Not on our (border) watch

In 2021 vonden bijna 12.000 pushbacks plaats. Hoewel het in strijd is met mensenrechtenverdragen, wordt aan de Europese grenzen structureel geweld toegepast.

Flip Schüller, mensenrechtenadvocaat bij Prakken d'Oliveira, zegt daarover: "Door pushbacks wordt vluchtelingen hun recht op asiel ontnomen. Hierbij wordt vaak extreem geweld gebruikt, soms zelfs met de dood tot gevolg. De betrokken EU-organisaties, zoals Frontex, en lidstaten leggen daarover nauwelijks verantwoording af. Mensen krijgen op deze manier niet de kans om bescherming aan te vragen. Iets waar ze wel recht op hebben. Diverse organisaties (o.a. BKB, Vluchtelingenwerk Nederland, Jungle Minds en advocatenkantoor Prakken d'Oliveira) vinden dat deze kwestie publieke aandacht verdient en veroordeeld zou moeten worden voor wat het is: volkomen illegaal."

Geen ver-van-mijn-bedshow Deze organisaties hebben zich aangesloten bij een Europese coalitie van NGO's en beogen door middel van rechtszaken, mediacampanes en publieksparticipatie ervoor te zorgen dat Europese organen en lidstaten verantwoording afleggen. Schüller: "De hoofdboodschap is dat Frontex actief de fundamentele principes waarop de Europese Unie is gebouwd aan het afbreken is. Dit wordt betaald door de Europese belastingbetaler."

De illegaliteit van de riskante deportatievorm en hoe de verantwoordelijkheid daarvoor is verdeeld, wordt met een schadevergoedingsverzoek bij het Europees Hof van Justitie in Luxemburg geagen- >>

'Door pushbacks wordt vluchtelingen hun recht op asiel ontnomen. Hierbij wordt vaak extreem geweld gebruikt, soms zelfs met de dood tot gevolg'

Flip Schüller...

‘Het schenden van fundamentele rechten raakt ons allemaal’

deerd. Tegelijkertijd laten individuele burgers bij de Europese Commissie van zich horen door te stellen dat pushbacks niet in hun naam plaatsvinden.

Schüller: “De pan-Europese coalitie kan zich in de toekomst uitbreiden tot een platform waar ruimte is voor andere initiatieven en projecten. Daarnaast willen we het frame doorbreken dat rechten voor vluchtelingen een links ideaal is. Het schenden van fundamentele rechten raakt ons allemaal.”

De combinatie van de rechtszaak met de coalitie en een campagne gaat mensen hopelijk bewuster maken van wat er aan de Europese grenzen gebeurt. De kennis hierover is volgens Schüller zelfs bij mensen die zich bezighouden met de vluchtelingenproblematiek laag. “Hopelijk groeit door onze samenwerking het besef dat de EU niet een ver-van-mijn-bedshow is en dat bezorgde burgers een bijdrage kunnen leveren.”

Door de uitgebreide en internationale media-aandacht krijgen de slachtoffers een gezicht, weten de betrokken organisaties elkaar te vinden en blijft er aandacht voor de praktijken aan de Europese buitengrenzen – hoopt Schüller. ■

- notonourborderwatch.com

...informeert: “Pushbacks zijn onwettelijk. Deze mensenrechtenschending aan de Europese buitengrenzen wordt ook nog eens bekostigd door de belastingbetaler. De EU mag niet zonder consequenties weggijken. Mensenrechten zijn universeel en gelden voor iedereen.”

...wordt geïnspireerd door: “De kracht van grassrootsinitiatieven, zeker als ze onderdeel zijn van door het publiek gesteunde coalities.”

...activeert: “Volg en steun ons via www.notonourborderwatch.com.”

‘Hopelijk groeit door onze samenwerking het besef dat de EU niet een ver-van-mijn-bedshow is en dat bezorgde burgers een bijdrage kunnen leveren’

daadkrachtige democratie

Boost Your Power!

STICHTING LOBBY LOKAAL

Wat: Kun je laag democratisch zelfvertrouwen opkrikken met een geslaagde burgerlobby? Dat is de uitdaging die het project Boost Your Power! aangaat. Stichting Lobby Lokaal vindt dat lobbyen niet alleen is voorbehouden aan grote multinationals en gevestigde (belangen)groepen. Iedere burger met een goed plan voor haar omgeving, maar zonder geld, tijd of connecties moet kunnen lobbyen voor vooruitgang. Boost Your Power! maakt mensen bewust van het feit dat zij wel degelijk vraagstukken die hun aan het hart gaan, kunnen agenderen en dat zij invloed kunnen uitoefenen op de lokale politiek. stichtinglobbylokaal.nl

Hoe: Aan de hand van een sessie met een simulatiespel, ontmoetingen met bestaande burgerlobbyisten als rolmodellen, en gesprekken met lokale politici, leren de deelnemers hun eigen ervaringen, inzichten en wensen om te zetten in actie.

Waarom gesteund: "In een tijd dat vertrouwen in de democratie en haar instituties vermindert, waarderen we dat dit project een concrete methode ontwikkelt om het terug te winnen en de inspraak van burgers te vergroten. Experimenten als deze zijn van belang voor een gezonde democratie." – **Sümeyye Ekmekci**, senior adviseur.

City Rights United

HERE TO SUPPORT

Wat: Ongedocumenteerde mensen worden geconfronteerd met veel uitdagingen bij het verkrijgen van toegang tot (mensen)rechten in Europese steden. City Rights United is een netwerk van grassrootsinitiatieven: door migranten geleide initiatieven en organisaties, die samen met culturele instellingen werkt aan een toolkit voor het creëren van inclusieve steden. cityrightsunited.eu

Hoe: Organisatoren en deelnemers delen strategieën en onderzoeken hoe ze democratische participatie kunnen ondersteunen en organiseren. Methoden en best practices van (grassroot)organisaties om de leefomstandigheden van ongedocumenteerde mensen te verbeteren, worden gedeeld in de toolkit.

Waarom gesteund: "Op lokaal niveau blijken er kansen te liggen voor pleitbezorging voor ongedocumenteerden, die op nationaal niveau ontbreken. Lokaal beleid kan namelijk tot concrete verbetering leiden. Sterk aan City Rights United is dat ze hier gebruik van maken, dat hun werk vormgegeven wordt door de gemeenschap zelf en dat ze leren van successen elders in Europa." – **Willem Lenders**, senior adviseur.

38

EU-klokkenluidersrichtlijn: Nederland aan zet

■ TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND (TI-NL)

Wat: TI-NL wil bijdragen aan een veilige meldcultuur in Nederland door de positie van melders van misstanden zoals fraude en corruptie te versterken. Deze klokkenluiders zijn essentieel voor een gezonde democratie. Goede, heldere en sluitende wetgeving is er nog niet in Nederland, waardoor veel (vermoedens van) misstanden niet worden gemeld en klokkenluiders nog te vaak gepest of ontslagen worden. TI-NL wil dat Nederlandse wetgeving om klokkenluiders te beschermen niet alleen voldoet aan de minimumnormen van de EU-klokkenluidersrichtlijn, maar ook voldoet aan internationale best practices. Hiermee wordt de juridische po-

sitie van klokkenluiders versterkt en zal de meldingsbereidheid hopelijk stijgen. transparency.nl

Hoe: TI-NL lobbyt bij beleidsmakers die betrokken zijn bij de wetten en regelgeving. TI-NL heeft een methodologie ontwikkeld om klokkenluiderswetgeving te toetsen aan de hand van de bepalingen uit de richtlijn en internationale best practices, en deelt aanbevelingen om de wet te verbeteren. Deze kennis deelt TI-NL bijvoorbeeld met de minister van Binnenlandse Zaken en de Tweede Kamer. Met succes: een meerderheid van de Tweede Kamer bleek het eens te zijn met TI-NL en verleende geen steun om het gebrekkige wetvoorstel vóór eind 2021 aan te nemen. Tegelijkertijd

blijft TI-NL met verschillende stakeholders werken aan het creëren van een veilige meldcultuur in Nederland, waar meer voor nodig is dan alleen wetgeving.

Waarom gesteund: "Adequate bescherming van klokkenluiders is van belang voor het functioneren van de rechtsstaat. Doordat Transparency International gezien wordt als een geïnformeerde en betrouwbare organisatie, kunnen zij het belang van goede wetgeving met succes bepleiten. SDM waardeert deze constructieve benadering." – **Sümeyye Ekmekci**, senior adviseur.

Stichting Stroomversnellers

INSTITUTIONELE STEUN

Wat: Stroomversnellers is een trainersnetwerk van ervaren campagnevoerders, organisatoren, conflictbemiddelaars en facilitators. Wat hen verbindt is een geloof in het belang van krachtige sociale bewegingen die opkomen voor een democratische, inclusieve en (klimaat)rechtvaardige samenleving. stroomversnellers.org

Hoe: De stichting zet zich in voor krachtige sociale bewegingen door groepen uit deze bewegingen te versterken met training, coaching en advies. Stroomversnellers werkt daarbij volgens directe educatie: een ervaringsgerichte vorm van groepsleren die rekening houdt met de diversiteit van groepen.

Waarom gesteund: "Sociale bewegingen zijn

een belangrijk onderdeel van een goed functionerende samenleving. Het is daarnaast belangrijk dat niet elke nieuwe beweging of generatie het wiel opnieuw moet uitvinden. We waarderen daarom dat Stroomversnellers deze kennis samenbrengt en haar expertise inzet om verschillende sociale bewegingen te ondersteunen." – **Sümeyye Ekmekci**, senior adviseur.

39

Interview Malou Lintmeijer – Here to Support

City Rights United

Mensenrechten, zoals het recht op huisvesting, gezondheid en slachtofferrechten, worden het meest bedreigd in de grote steden.

Gemeenten hebben te maken met grote groepen ongedocumenteerde mensen. Beleidslijnen op nationaal of Europees niveau beperken de zoektocht naar oplossingen voor de fundamentele problemen waarmee deze gemarginaliseerde groep mensen wordt geconfronteerd.

City Rights United is een Europese samenwerking waar grassrootsorganisaties, instituties en activisten best practices delen om mensenrechten in steden zoals Amsterdam, Utrecht, Barcelona en Hamburg te verbeteren voor ongedocumenteerde mensen. In een team van mensen met en zonder papieren zoeken zij naar oplossingen en dagen de stad uit tot een inclusiever beleid.

Stichting Here to Support is een van de samenwerkingspartners. Malou Lintmeijer, financieel directeur: "Door uitwisseling van informatie en goede voorbeelden inspireren we elkaar, zetten we onderwerpen op de agenda in steden en hopen we ongedocumenteerde mensen onderdeel te maken van het democratisch systeem. Hoe kunnen groepen zich verenigen om voor hun rechten te strijden en wat zijn manieren om een status te krijgen? Daar draait ons werk om." »

'Hoe kunnen groepen zich verenigen om voor hun rechten te strijden en wat zijn manieren om een status te krijgen?'

‘In een team van mensen met en zonder papieren zoeken zij naar oplossingen’

» En dit werk is hard nodig. Lintmeijer: “Ongedocumenteerde mensen worden structureel uitgesloten van rechten die mensen met papieren wel hebben. Met City Rights United willen wij laten zien dat een grote groep mensen strijdt voor mensenrechten en een eerlijk democratisch systeem in progressieve steden, in een Europa waar nationale overheden de democratie steeds meer onder druk zetten.”

Door COVID-19 waren de partners – inclusief Here to Support – het afgelopen jaar vooral bezig met het verlenen van noodhulp. Lintmeijer: “Here to Support onderhield twee plekken voor dagopvang tijdens de lockdown, andere partners waren druk met distributie van voedsel en het regelen van onderdak voor ongedocumenteerde mensen. We zagen de kracht van grassrootsorganisaties: hoe ontzettend snel ze kunnen schakelen naar noodhulp en tegelijkertijd blijven streven naar systematische veranderingen binnen steden.” ■

– cityrightsunited.eu

Malou Lintmeijer...

...informeert: “In grote steden in Europa leven veel mensen zonder papieren. Er worden veel beslissingen over hen gemaakt, maar niet mét hen. In een sterke democratische rechtsstaat zou elke inwoner van een stad inspraak moeten hebben in besluitvorming. Door zelforganisatie en het verenigen van krachten van mensen met en zonder papieren lukt het in progressieve steden steeds beter om hen onderdeel te maken van lokale democratie.”

...wordt geïnspireerd door: Mohamed Bah, een man die op de dag van de eerste lockdown aankam in Amsterdam. Hij zag hoe moeilijk het was om als ongedocumenteerde in Amsterdam te leven: er is nauwelijks informatie en wát er is, is enorm versplinterd. Mohamed sloot zich aan bij City Rights United, bedacht een app en besprak de problemen van ongedocumenteerden in zijn eigen podcast, City Rights Radio. Mensen als Mohamed laten zien hoe – met de juiste support – ze initiatief kunnen nemen en steden inclusiever kunnen maken.”

...activeert: “Laat je ook inspireren door Mohamed en download de City Rights-app! Met deze app ben je ambassadeur van ongedocumenteerde mensen en kun je hen helpen hun weg en rechten in de stad te vinden. Of luister naar *City Rights Radio* op Spotify.”

‘In een sterke democratische rechtsstaat zou elke inwoner van een stad inspraak moeten hebben in besluitvorming’

ge- en herdenken

Theater Na de Dam

INSTITUTIONELE STEUN

Wat: Theater Na de Dam is een theatermanifestatie die zich sinds 2010 inzet voor het verdiepen en verbreden van de Nationale Dodenherdenking. Dit doet de Stichting vanuit de overtuiging dat juist de reflectie op het oorlogsverleden ieder jaar weer hernieuwd perspectief geeft op het heden en de toekomst.

theaternadedam.nl

Hoe: Door heel het land zijn er op en rond 4 mei ruim honderd verschillende voorstellingen te zien; over bezetting, vervolging, verraad, verzet en verwerking. Van een grootse voorstelling in Carré tot kleinschalige voorstellingen gemaakt en gespeeld door jongeren in het land. Hierbij gaan jongeren in gesprek met ouderen uit hun stad over hun herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog. Vanuit deze verhalen ontstaan voorstellingen die op locatie of op straat worden gespeeld. De jongeren worden zo dragers van deze verhalen. Zij geven ze door aan hun omgeving en nemen ze mee de toekomst in. Omdat de impact van deze projecten voor zowel deelnemers als publiek zo groot bleek, vinden deze projecten sinds 2017 onder begeleiding van Theater Na de Dam ook in een aantal Europese hoofdsteden plaats op 27 januari, International Holocaust Remembrance Day.

Waarom gesteund: "Theater Na de Dam weet als geen ander hoe belangrijk het is om het verleden als lens te gebruiken om naar onze huidige maatschappij te kijken. Op creatieve, kritische en betrokken wijze verbreden zij de traditie van herdenken, en betrekken ze nieuwe generaties bij dit gedeelde verleden." – **Karlijn Bink**, bureaucoördinator.

Free Heri Heri

STICHTING KIP REPUBLIC

Wat: Het is belangrijk om ruimte te bieden aan de complexiteit van het slavernijverleden van Nederland. Erkenning voor wat er is gebeurd en voor hoe dat doorwerkt in het nu. Met Free Heri Heri gaat KIP Republic de complexiteit aan en zetten ze eten, kunst en cultuur in als middel voor het mobiliseren van een samenleving die niet wil wachten op de politiek om tot heling, verzoening en verandering te komen.

kiprepublic.com

Hoe: Met dit initiatief beoogt KIP Republic Amsterdam te verenigen door de hele stad uit te nodigen om een heri heri-maaltijd* te eten en zo gezamenlijk symbolisch de afschaffing van de slavernij op 1 juli 1863 te herdenken en te vieren. **Waarom gesteund:** "Sterk aan dit project is dat burgers op een laagdrempelige manier worden betrokken bij de herdenking van ons slavernijverleden. In een tijd dat Ketj Koti voor een groot deel van de samenleving nog onbekend is, draagt dit initiatief bij aan meer bewustwording hierover." – **Karlijn Bink**, bureaucoördinator.

*Heri heri betekent helen. Het gerecht is een eepansgerecht dat bestaat uit aardvruchten als cassave en zoete aardappel, en uit groene en gele bananen, gebakken kabeljauw en een ei.

Lustrumprogramma 80 jaar Februaristaking

COMITÉ HERDENKING FEBRUARISTAKING

Wat: Het Comité Herdenking Februaristaking 1941 heeft zich in de lustrumperiode (2021-2022) ingezet om meer landelijke bekendheid en participatie te genereren. Met verschillende programma's beoogde het comité vooral een jonge doelgroep (15 jaar tot 35 jaar) aan zich te binden. Dat heeft zich geuit in een unieke campagne rondom de lustrumherdenking en het uitbrengen van een interactieve graphic novel.

destadmoetplat.nl

Hoe: Het overbrengen van de Februaristaking als belangrijke historische ge-

beurtenis werd tot nu toe gedaan via bronmateriaal en getuigenverlagen. Authentiek (beeld)materiaal over de staking – juist dat wat jongeren aanspreekt – is nauwelijks te vinden. Daarom heeft het comité aan kunstenaarscollectief Kamp Seedorf gevraagd een enorme afbeelding van het beeld van de Dokwerker op een van de muren vlak bij het Muiderpoortstation in Amsterdam-Oost te plaatsen. Daarnaast heeft Hyper Epic 'De Stad Moet Plat!' gemaakt, een kleurrijke online novel waarin je wordt geconfronteerd met de keuzes van verschillende perso-

nages en die je aan het denken zet over de keuzes die je zelf maakt.

Waarom gesteund: "De Februaristaking is een belangrijk moment van verzet geweest in de Nederlandse geschiedenis. De organisatie maakte indruk door de doordachte wijze waarop ze dit verleden verbinden aan onze samenleving anno nu. Daarnaast bood het jubileum een unieke kans om dit moment van verzet beter onder de aandacht te brengen." – **Karlijn Bink**, bureaucoördinator.

De vele gezichten van Vrouwen in Verzet

NOORD-HOLLANDS ARCHIEF

Wat: Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwamen duizenden mensen in verzet, onder wie ook veel vrouwen. Maar tot op heden is voor hun rol hierin weinig aandacht geweest. Met de nieuwe tentoonstelling 'De vele gezichten van Vrouwen in Verzet' van het Noord-Hollands Archief komt hier verandering in. Vrouwen in het verzet krijgen een naam en een gezicht.

noord-hollandsarchief.nl

Hoe: Door uitgebreid archiefonderzoek en contact met nabestaanden van verzetsvrouwen is een lijst opgesteld van ruim 1450 vrouwen die in Noord-Holland in het verzet zaten. Om hen écht een gezicht te geven, zijn portretfoto's van tientallen verzetsvrouwen uit de lijst met namen van kleur voorzien. Zij bedekken de muren van de Heemsteedse Kapel in de Janskerk in Haarlem.

den van verzetsvrouwen is een lijst opgesteld van ruim 1450 vrouwen die in Noord-Holland in het verzet zaten. Om hen écht een gezicht te geven, zijn portretfoto's van tientallen verzetsvrouwen uit de lijst met namen van kleur voorzien. Zij bedekken de muren van de Heemsteedse Kapel in de Janskerk in Haarlem.

Waarom gesteund: "SDM hecht waarde aan het ontsluiten van onderbelichte verzetsverhalen en een representatiever beeld van de Nederlandse verzetsgeschiedenis. Dit project brengt niet alleen verzetsvrouwen in beeld, maar be vraagt de definitie van verzet en hoe we de geschiedenis van verzet vertellen." – **Karlijn Bink**, bureaucoördinator.

Interview Mart van de Wiel – Noord-Hollands Archief

De vele gezichten van Vrouwen in Verzet

'De vele gezichten van Vrouwen in Verzet' is een permanente tentoonstelling in de Janskerk in Haarlem – het publiekscentrum van het Noord-Hollands Archief – over de rol van vrouwen in het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Door bronnenonderzoek en openbare oproepen zijn tussen juni 2020 en juni 2022 al meer dan 1450 Noord-Hollandse vrouwen geïdentificeerd die zich hebben ingezet voor het verzet.

Historicus Mart van de Wiel van het Noord-Hollands Archief is projectleider en hoofdonderzoeker van de tentoonstelling. "Lange tijd is de rol van vrouwen in het verzet kleiner geacht dan deze werkelijk was. Door te laten zien dat het werk van vrouwen in het verzet cruciaal is geweest, hopen we een completer beeld te kunnen schetsen van dit verzet in zijn geheel. Een waarin zowel mannen als vrouwen bijdroegen aan het strijden tegen de bezetters en het helpen van hun medeburgers. We hopen dat er zo meer vrouwen in verzet be-, her- en erkend worden."

Volgens Van de Wiel is de traditionele beeldvorming hardnekkig. "Vaak wordt gedacht dat vrouwen alleen verzorgend of ondersteunend werk deden, maar hun werkzaamheden waren juist uiteenlopend: van het redden van Joodse kinderen tot het zorgen voor onderduikers, van koerierswerk tot vervalsen, van illegale bladen maken en verspreiden tot spionage, en van sabotage tot liquidaties."

De erkenning voor het werk van vrouwen is tot ver na de oorlog laag gebleven. Het onderzoek probeert daar verandering in te brengen en de tentoonstelling heeft tot veel aandacht geleid. Interviews, opiniestukken, debatten en oproepen maakten veel los. Door actief op zoek te gaan naar de verhalen durven vooral kinderen van verzetsvrouwen het werk van hun moeders nu te benadrukken. Van de Wiel: "Door gedegen onderzoek en het betrekken »

'We hopen dat er zo meer vrouwen in verzet be-, her- en erkend worden'

‘Door deze tentoonstelling hebben wij deze vrouwen een gezicht en een plaats in de geschiedenis gegeven’

» van het publiek bij dit onderzoek laten we zien dat geschiedenis nooit vaststaat. Er is altijd ruimte voor nieuw onderzoek en nieuwe interpretaties van het verleden. Als archief bieden wij die ruimte door de bronnen te verzamelen en openbaar te stellen.”

Veranderend beeld De aandacht voor dit onderwerp zorgt voor veel verbaasde reacties als het gaat om de omvang van de rol van vrouwen. Van de Wiel: “Dit suggereert dat het beeld over vrouwen in het verzet – namelijk dat zij een kleine, ondersteunende rol hadden – nog altijd bestaat, maar ook dat dit nu langzaam omslaat. Het is merkbaar dat deze tentoonstelling bijdraagt aan een veranderend beeld. Sinds de tentoonstelling open is, trekt hij bezoekers uit het hele land.”

Trots is Van de Wiel op de enorme betrokkenheid van het publiek. “Wij hebben door dit project erkenning kunnen geven aan de vele nabestaanden en betrokkenen voor de offers die hun ouders en familieleden hebben gebracht. Het onderwerp blijft beladen en emotioneel, boordevol persoonlijke verhalen van trots en trauma. Door deze tentoonstelling hebben wij deze vrouwen een gezicht en een plaats in de geschiedenis gegeven.” ■

‘Vrouwen hadden een cruciale rol in het verzet’

Mart van de Wiel...

...informeert: “Vrouwen hadden een cruciale rol in het verzet en deden niet slechts ondersteunend of verzorgend werk zoals lange tijd werd geframed. Denk bijvoorbeeld aan spionage, een actieve rol bij bevrijdingsacties, planning, vervalsing en leidinggevend werk. Zonder het werk van vrouwen, dat ze vaak juist konden doen omdat ze vrouw en dus minder snel verdacht waren, hadden veel andere soorten van verzet niet plaats kunnen vinden.”

...wordt geïnspireerd door: “Annie Averink. Zij was vanaf midden 1944 leider van het communistisch verzet in Haarlem. Ze gaf onder meer instructies aan de groep van Hanne Schaft en de zusjes Oversteegen. Zelf is Annie altijd op de achtergrond gebleven. Na de oorlog vervulde ze een hoge positie binnen de CPN, waarbij ze zich inzette voor vrouwenrechten en dekolonisatie. Ze is het voorbeeld van een ‘vergeten’ verzetsvrouw. Eén die veel werk heeft gedaan, maar voor wie later weinig aandacht meer was. Eén van de velen.”

...activeert: “Bezoek de tentoonstelling en draag namen aan. Het onderzoek is nog niet afgerond. Het doel is om uiteindelijk een lange lijst met Noord-Hollandse verzetsvrouwen te publiceren en daarvoor ben ik nog steeds op zoek naar meer namen van verzetsvrouwen en bronnen.”

Interview Liesbeth van der Horst – door Lisa Peters –
Verzetsmuseum

Coronamaatregelen met de holocaust vergelijken? 'Het getuigt van nul inzicht in de geschiedenis'

Al bijna 40 jaar houdt het Verzetsmuseum in Amsterdam de herinnering levend aan de dictatuur en vervolging tijdens de Tweede Wereldoorlog. Nu wordt de vaste tentoonstelling vernieuwd. Directeur Liesbeth van der Horst vertelt hoe het museum nog altijd op scherp wordt gezet.

Een boze man verlaat in 2021 het Verzetsmuseum. Hij vindt het belachelijk dat er coronabeperkingen gelden in het museum en druipt uiteindelijk af – na woedend een flesje desinfecterende handgel richting de balievrijwilliger te hebben gegooid.

Hij is niet de enige die boos is op het museum. Behalve de worp met de desinfectiegel ontving het museum tientallen mails en Facebookberichten van mensen die vinden dat juist het Verzetsmuseum zich tegen de coronamaatregelen zou moeten verzetten. Het zijn mensen die, net als Forum voor Democratie-leider Thierry Baudet, menen dat niet-gevaccineerden 'de nieuwe Joden' zijn. Mensen die tegen de coronapas demonstreren door met een opgespelde Jodenster door de straten van Amsterdam te lopen. Ze zoeken voor hun strijd steun bij het Verzetsmuseum, maar vinden er geen gehoor.

Liesbeth van der Horst (60), sinds 2003 directeur van het Verzetsmuseum, kan er helder over zijn. "De vergelijking van coronamaatregelen met de holocaust gaat volledig mank. Het getuigt van nul inzicht in de geschiedenis. Deze mensen mogen demonstreren tegen en zeggen wat ze willen over democratisch ingestelde maatregelen, terwijl de Joden massaal werden uitgemoord."

In enkele gevallen resulteerde het in pijnlijke situaties: "Een nabestaande van een verzetspersoon van wie we materiaal in de collectie hebben, is aanhanger van deze complottheorieën. Dat is wrang."

Terwijl beneden werklieden de expositieruimte volledig strippen omdat de vaste tentoonstelling wordt vernieuwd – alleen het 'Wees moedig!' op de muur, woorden die opriepen tot de massale Februaristaking in 1941, herinnert nog aan de oude opstelling –, vertelt Van der Horst boven, in haar met boeken bezaaide kantoortje, over waarom het Verzetsmuseum nog lang niet uitgespeeld is.

Na 23 jaar wordt jullie vaste tentoonstelling vernieuwd. Is een verzetmuseum over de Tweede Wereldoorlog anno 2022 nog wel relevant? "Dit voorval laat maar weer eens zien hoe belangrijk het is dat ook de jonge generatie weet dat een deel van de bevolking is weggevoerd, dat er genocide is gepleegd. Inzicht in die geschiedenis is essentieel: wij zijn geworden zoals we nu »

» zijn door wat er vroeger is gebeurd. En vergeet niet: onderdrukking is van alle tijden. In het museum maken we invoelbaar hoe het is om in repressie te leven.”

Geert Mak sprak tijdens de laatste jaarlijkse herdenking van de Februaristaking en leek zich expres te verspreken. ‘De wolf staat Forum... voor ons als een politieke partij die ernaar streeft het land te zuiveren van een bepaalde bevolkingsgroep’, zei hij. In het publiek stond PVV’er Martin Bosma, tevens ondervoorzitter van de Tweede Kamer. Zijn we ons genoeg bewust van de fragiliteit van onze democratie? “Deze uitspraak van Geert Mak zou zo in onze nieuwe tentoonstelling passen. Ik denk dat we niet voldoende zien dat de echte bedreiging van binnenuit komt. De democratie staat onder druk, deels door die rare complotten maar ook door een slinkend vertrouwen in de gevestigde instituties. Het is precies wat we willen laten zien in ons museum: waar het toe kan leiden als de rechtsstaat wordt afgebroken.”

‘Ik denk dat we niet voldoende zien dat de echte bedreiging van binnenuit komt’

Het Verzetsmuseum werd opgericht door ex-verzetsmensen in 1985, tegen de achtergrond van Hans Janmaat, zijn ‘eigen volk eerst’ en ‘Den Haag moet blank en veilig blijven’. Is er voor het museum veel veranderd sinds die tijd? “Nu hebben we Thierry Baudet, dus op politiek vlak niet echt. De voormalige verzetsmensen gingen in de jaren tachtig met pensioen. Ze hadden tijd te over, zagen de geschiedenis zich herhalen en begonnen een museum ‘gewijd aan verzet tegen nationaalsocialisme en fascisme’. Ik was een wanhopige, werkloze historica en begon bij het museum als vrijwilliger. Als ik destijds iets wilde weten over hoe bijvoorbeeld een wapendropping verliep tijdens de oorlog, pleegde ik een paar telefoontjes en dan wist ik het naadje van de kous. Inmiddels is geen van de verzetsmensen meer in leven en moeten we het doen met publicaties, archieven en de ervaringen en kennis van de nabestaanden. Daartegenover staat dat het internet onderzoek nu ontzettend makkelijk maakt.”

In de vernieuwde tentoonstelling krijgt de koloniale geschiedenis een prominentere plek. Waarom is dat belangrijk voor jullie? “Het is een trend van deze tijd om inclusiever naar de geschiedenis te kijken. Los daarvan past het ons goed om te kijken naar verzet tegen Nederland als koloniale bezetter.”

»

» **Wat kunnen we verwachten?** “We gaan bijvoorbeeld verzetsmensen met achtergronden in de voormalige koloniën belichten, zoals Anton de Kom. Hij kwam uit Suriname en was actief in het verzet tegen de nazi's, die behalve antisemitisch ook diep racistisch waren. Hij was niet de enige. De vereniging voor Indonesische studenten in Nederland, Perhimpunan Indonesia, zocht contact met de verzetskranten om de publieke opinie te beïnvloeden voor Indonesische onafhankelijkheid. Ze dachten wel wat te hebben bereikt en verwachtten dat de Nederlanders, toen ze zelf waren bevrijd, ook de Indonesiërs vrijheid zouden gunnen. Maar zij kwamen van een koude kermis thuis.”

“Wat maar weinig mensen weten is dat er tijdens de oorlog Marokkanen in Nederland waren, dat krijgt ook een plekje in de vernieuwde tentoonstelling. Marokkaanse soldaten vochten mee onder de Franse vlag en werden als krijgsgevangenen door de Duitsers tewerkgesteld bij de bouw van de Atlantikwall, de meer dan 5.000 kilometer lange verdedigingslinie die de nazi's bouwden langs de westkust van de bezette gebieden.”

Hoe komt Nederland als bezetter terug in de tentoonstelling? “In de loop van 2023 opent een afdeling die specifiek gaat over de situatie in Caraïbisch Nederland, Suriname en Indonesië rondom de periode van de oorlog, met nadruk op het verzet tegen de Nederlandse overheersing. In het oude museum kwam dat heel beperkt aan bod, nu staat het centraal in de tentoonstelling. Dat vergde en vergt nog altijd veel onderzoek van ons. We hebben onze kennis echt moeten bijspijkeren en werken nauw samen met onderzoekers uit die gebieden.”

‘Onze kracht schuilt in het vereenvoudigen van het verhaal zonder dat de nuance verloren gaat’

Jullie hebben ook samengewerkt met groepen slechthorende, dove, slechtzijnde en blinde mensen. “We willen toegankelijk zijn voor iedereen. Onze kracht schuilt in het vereenvoudigen van het verhaal zonder dat de nuance verloren gaat. We hebben bijvoorbeeld onze teksten ook getest op 14-jarige vmbo-scholieren. Snappen zij een woord niet, dan vervangen wij het. We hechten niet aan het woord ‘deporteren’ als met ‘wegvoeren’ de boodschap wél overkomt.”

“Met dove, slechthorende, blinde en slechtzijnde mensen hebben we nagedacht over hoe het museum voor hen toegankelijker kan. De nieuwe introductiefilms zijn spannende hoorspelen, met ondertiteling en een doventolk. Er zijn geleidelijnen, voelobjecten en toegankelijke toiletten. En we vertellen bijvoorbeeld het verhaal van een blinde verzetsvrouw die een illegale krant in braille uitbracht – we laten een origineel zien en een replica zal leesbaar zijn.”

Jullie zetten verzetsmensen niet neer als helden. Waarom niet? “We willen, ook vanuit educatief oogpunt, laten zien dat verzetsmensen ook maar gewoon mensen zijn die door hun karakter en de omstandigheden waarin ze leven bepaalde keuzes maken. Dit geldt ook voor ouders. Daarom zetten we niemand weg als een onmenselijke ‘schurk’. De verzetsmensen die betrokken waren bij het oprichten van dit museum zagen zichzelf trouwens ook absoluut niet als helden.”

“Verzet moet ook niet geromantiseerd worden. Kinderen van de verzetsmensen kijken er met gemengde gevoelens naar: ja, hun vader zat bij het verzet, maar hij is ook doodgeschoten en daarna waren ze er thuis de dupe van. Het heeft ook trauma's veroorzaakt.”

Verzetten we ons nog wel genoeg? “Er zijn in Nederland altijd mensen geweest met idealen, durf en moed, die kritisch waren. Denk aan de opvang van vluchtelingen die zich verzetten tegen een dictatoriaal regime, mensen achter solidariteitsacties met ongedocumenteerden, mensen die zich verzetten tegen racisme, uitsluiting en discriminatie. Er is volop verzet! Al loop je door verzet in een vrije samenleving geen risico, waardoor het wel heel anders is dan onder een dictatoriaal regime.”

Het Verzetmuseum is wegens verbouwing gesloten en opent haar deuren weer op 2 december 2022. Tot die tijd rijdt de Verzetstram elke zondag door de straten van Amsterdam-Centrum en -Oost. De afdeling over het koloniale verleden opent in de loop van 2023. ■

– verzetmuseum.org

waarheidsvinding

Beste meneer Bouterse

STACCATO FILMS

Wat: Wat klopt er van het verhaal dat Nederland eerst Desi Bouterse aan de macht hielp in 1980, en daarna een invasie voorbereidde om hem weer af te zetten? Er is nog veel onduidelijk over de rol die Nederland speelde bij de traumatische gebeurtenissen in het Suriname van de jaren tachtig. De Nederlandse regering weigert zelfs na kamervragen om relevante documenten openbaar te maken. Deze geheimhouding zorgt

voor verdeeldheid. Om tot een gelijkwaardige relatie tussen Suriname en Nederland te komen, is het noodzakelijk dat Nederland open kaart speelt en de geheime archieven openbaar maakt. staccatofilms.com
Hoe: In de documentaire *Beste meneer Bouterse* onderzoekt filmmaakster Ananta Khemradj de rol die de geheime stukken vormen in Suriname en in Nederland. Haar zoektocht is pijnlijk en wordt gaandeweg steeds persoonlijker. Ligt het antwoord wel in het verleden? *Beste meneer Bouterse* is door Movies That Matter geselecteerd voor het Take on Film & Impact-programma in april 2022. In

de loop van 2022 wordt de film door distributeur Amstelfilm in de bioscoop gebracht, en vervolgens door de EO op televisie. De film richt zich nadrukkelijk op de jongere generatie, de leeftijdsgenoten van Ananta in Suriname en Nederland.
Waarom gesteund: *"We zijn onder de indruk van de nuance en scherpte waarmee licht wordt geworpen op deze geschiedenis. Daarmee speelt de documentaire in op het gebrek aan kennis hierover bij jongere generaties in Nederland en Suriname, en biedt hij handvatten om het gesprek hierover aan te gaan."* – **Karlijn Bink**, bureaucoördinator.

Afstand

JOP DE VRIEZE

Wat: Nu we in een volgende fase van de pandemie zijn beland, vraagt wetenschapsjournalist Jop de Vrieze zich in deze podcast af wat de coronacrisis met ons heeft gedaan. Met zijn journalistieke coronaresearch in het achterhoofd, gaat De Vrieze op zoek naar de littekens en lessen van de pandemie. jopdevrieze.nl

Hoe: De podcast legt de effecten van het beleid en het systeem bloot: hoe mensen hun vertrouwen in de overheid verliezen, welke risico's een vaccin met zich meebrengt en hoe mensen steeds sceptischer worden over het virus, de politiek en de maatschappij.

Waarom gesteund: *"Door de urgentie van de coronapandemie hebben overheden snel moeten handelen, maar was er weinig ruimte voor controle op de besluitvorming. Vanuit zijn expertise is Jop de Vrieze goed in staat om hierop te reflecteren voor de toekomst."* – **Willem Lenders**, senior adviseur.

Wonen daar mensen dan?

ONDERZOEKSCOLLECTIEF SPIT

Wat: Of het nu gaat om windmolens, de sloop van je huis, torenflats of distributiecentra; door heel Nederland komen burgers in conflict met overheden, projectontwikkelaars en investeerders die plannen hebben met de leefomgeving. Overheden roepen dat de stem van de burger ertoe doet. Binnenkort komt de nieuwe Omgevingswet. Onder het mom van burgerparticipatie wordt burgers meer zeggenschap beloofd.

Maar hoe werkt dat in de praktijk?

oc-spit.com | wdmd.nl

Hoe: Spit, een collectief van acht freelance onderzoeksjournalisten, trekt de komende jaren door het land om geschikte tips te onderzoeken. In dit project werkt Spit samen met burgercollectieven. De resultaten verschijnen in een reeks artikelen in Vrij Nederland en lokale media. En, om een jonger publiek te bereiken, in online beeldverhalen die te zien zijn op WDMD.nl en de sociale kanalen.

Waarom gesteund: *"Sterk aan dit project is dat het een kritische blik werpt op de nieuwe Omgevingswet aan de hand van lokale casussen. De Omgevingswet heeft veel impact op burgers en hun leefomgeving, maar zonder de lokale invalshoek spreekt het weinig tot de verbeelding."*

– **Karlijn Bink**, bureaucoördinator.

Interview Charlotte Godart – Bellingcat

Global Authentication Project

Bellingcat is een onafhankelijk internationaal collectief van onderzoekers, rechercheurs en burgerjournalisten, die met opensource- en sociale media-onderzoek misstanden aan de kaak stellen.

Dit varieert van Mexicaanse drugsbaronnen en misdaden tegen de mensheid, tot het gebruik van chemische wapens en het volgen van conflicten, zoals dat tussen Rusland en Oekraïne. Bellingcat boekte wereldfaam door zijn onderzoek naar het neerstorten van MH17.

Charlotte Godart, projectleider, onderzoeker en trainer: "Onze medewerkers en vrijwilligers zijn verspreid over twintig landen. Ons werkterrein is uniek en bestaat uit een combinatie van geavanceerde technologie, forensisch onderzoek, journalistiek, transparantie en verantwoording."

Online community van vrijwilligers

In overeenstemming met de kernwaarden 'delen' en 'samenwerken' is de bijdrage van vrijwilligers bij de diverse onderzoeken een cruciaal onderdeel van de methodiek van Bellingcat. Het Global Authentication Project brengt mensen met verschillende achtergronden en vaardigheden bij elkaar om onderzoekskwesties op te lossen. In de online community kunnen gebruikers samenwerken en elkaar helpen, onder begeleiding en supervisie van de onderzoekers van Bellingcat.

Godart: "Voordat het Global Authentication Project bestond, was er nog geen infrastructuur waarmee wij onze community konden doorontwikkelen. Door een platform voor vrijwilligers te ontwerpen, bieden wij een veilige online ruimte waar mensen vanuit de hele wereld kunnen samenwerken aan onderzoeken met behulp van opensource-onderzoekstechnieken. Zo verzamelen onze vrijwilligers bijvoorbeeld digitaal bewijs van politiegeweld bij demonstraties in Colombia en sporen zeschendingen van mensenrechten in Kameroen op. De resultaten worden gepubliceerd met behulp van creatieve vertelmethoden, zoals verhalen." »

'Het Global Authentication Project brengt mensen met verschillende achtergronden en vaardigheden bij elkaar om onderzoekskwesties op te lossen'

Charlotte Godart...

...informeert: "Het Global Authentication Project is bedoeld voor iedereen die betrokken wil zijn bij het monitoren van schendingen van mensenrechten en hierbij opensource-onderzoeksvaardigheden wil inzetten."

...geïnspireerd door: "De leden van het Global Authentication Project en hun altijd zo indrukwekkende bijdragen. Vooral hun vaardigheden op het gebied van geolokalisatie [het bepalen van de daadwerkelijke geografische locatie van bijvoorbeeld een foto of video, red.] en hun bereidheid om ideeën te delen zijn opmerkelijk. In 2022 zijn we begonnen met wekelijkse kantooruren, waarbij we de kans kregen om veel vrijwilligers wat vaker te zien en daardoor meer te weten kwamen over hun eigen carrières en privélevens. Het maakt al het werk dat zij in dit project steken des te bewonderenswaardiger."

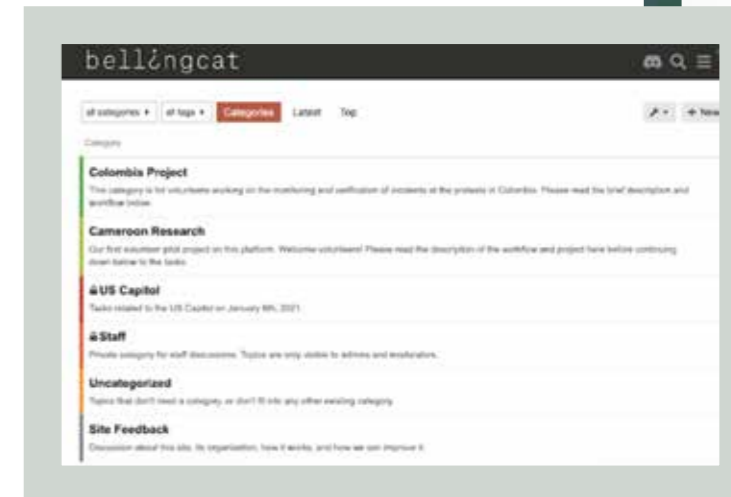
...activeert: "Heb je ervaring met opensource-onderzoek en wil je jouw netwerk uitbreiden? Dan nodigen we je graag uit om je in te schrijven op de mailinglijst van het Global Authentication Project. Stuur hiervoor een e-mail naar volunteer@bellingscat.com. Houd ook onze website goed in de gaten. In de komende maanden zullen we nieuwe projecten aankondigen."

» **Toegevoegde waarde** Volgens Godart is er in de media steeds meer sprake van polarisatie. Wat opensource-onderzoeken toevoegen aan traditionele journalistiek is dat ze digitaal bewijs verzamelen met behulp van nieuwe onderzoeksmethoden. Godart: "Wij willen deze methoden verder verspreiden zodat de opensource-gemeenschap zich blijft ontwikkelen en goed beslagen ten ijs komt bij hun eigen samenwerkingen en onderzoeken om onrecht en misstanden aan het licht te brengen. Bij het conflict tussen Oekraïne en Rusland zijn wij meer dan ooit aangewezen op ons netwerk van vrijwilligers. Hierbij coördineren we de verzameling en authenticatie van gegevens met de vrijwilligers die een geweldige bijdrage leveren aan ons werk."

In 2021 waren er 75 vrijwilligers betrokken bij het Global Authentication Project. Zij deden onderzoek naar schendingen van mensenrechten in Kameroen, Colombia en Afghanistan. Godart: "Sinds de lancering is er enorm veel belangstelling geweest en hebben we veel positieve feedback gekregen. We hopen dat we onze capaciteit nog verder kunnen uitbreiden, zodat nog meer vrijwilligers zich in de toekomst bij ons kunnen aansluiten." ■

'Bij het conflict tussen Oekraïne en Rusland zijn wij meer dan ooit aangewezen op ons netwerk van vrijwilligers'

'In 2021 waren er 75 vrijwilligers betrokken bij het Global Authentication Project. Zij deden onderzoek naar schendingen van mensenrechten in Kameroen, Colombia en Afghanistan'

**media-
innovatie**

Journalism Funders Forum

GLOBAL FORUM FOR MEDIA DEVELOPMENT

Wat: Het Journalism Funders Forum (JFF) is een netwerk van fondsen en leidende Europese mediaorganisaties. Zij werken samen aan de bevordering van financiering van journalistiek in Europa. In 2021 zat het JFF in een transitiefase, om een nieuw onderkomen te vinden. Het Global Forum for Media Development trad tijdelijk als gastheer op, zodat het JFF in 2022 een permanente plek kon krijgen.

journalismfundersforum.com

Hoe: Het JFF organiseert evenementen en workshops waarin fondsen met ervaring in het investeren in journalistiek en media, worden gekoppeld aan nieuwe spelers. Daarnaast publiceert het JFF onderzoek, rapporten en nieuwsbrieven. Kenmerkend

voor de benadering van het JFF is dat het veiligheid biedt aan nieuwe fondsen om rustig te ontdekken hoe ze journalistiek kunnen versterken. Voor ervaren fondsen biedt het juist de ruimte om sterkere analyses te maken en samen te werken.

Waarom gesteund: "JFF heeft zich de afgelopen jaren bewezen als een waardevol netwerk voor fondsen die in journalistiek investeren of willen investeren. Daarnaast ontwikkelt het zich als een vehikel om gezamenlijk op te treden, thema's te agenderen en te zorgen dat er meer financiering beschikbaar is voor de journalistiek. Een ontwikkeling waar SDM graag aan bijdraagt." – **Willem Lenders**, senior adviseur.

Martin van Amerongen-fellowship

STICHTING 1877/DE GROENE AMSTERDAMMER

Wat: Het Martin van Amerongen-fellowship biedt jong journalistiek talent met een biculturele achtergrond de kans om het vak te leren door een jaar mee te draaien op de redactie van De Groene Amsterdammer. **groene.nl**

Hoe: Martin van Amerongen-fellows bekwamen zich in nauwe samenwerking met een team van ervaren redacteuren verder in de geschreven journalistiek. Fellows ontwikkelen zich snel, trekken aandacht en maken door het fellowship meer kans op een vaste plek in de journalistiek.

Waarom gesteund: "Zonder twijfel is dit fellowship van enorme toegevoegde waarde voor zijn deelnemers. De combinatie van goede begeleiding, de expertise van de redactie en het sterke profiel van de Groene Amsterdammer, maakt dat deelnemers zich kunnen ontwikkelen tot scherpe journalisten. SDM waardeert dat De Groene tijd en ruimte biedt aan jong talent, met speciale aandacht voor biculturele journalisten." – **Willem Lenders**, senior adviseur.

ROSE stories

INSTITUTIONELE STEUN

Wat: ROSE stories gelooft in de kracht van het verhaal. Samen met makers zet ROSE stories verhalen om in projecten die bijdragen aan een mooiere samenleving. Zo creëert ROSE stories ruimte voor nieuwe makers en verhalen die de hedendaagse samenleving in al haar culturele diversiteit representeren. Met deze verhalen willen zij bereiken dat alle Nederlanders herkenning vinden in kunst en cultuur. **rosestories.nl**

Hoe: Als multimediaal productiehuis vult ROSE stories theaters en de boekhandels met verhalen die even door de ogen van een ander laten kijken. Met een focus op talentontwikkeling, ontdekken en begeleiden zij de verhalenvertellers van morgen. Als veilige haven en creatief broednest bieden ze ruimte voor de ontwikkeling van verhalen en ondersteunen ze makers in het vinden van de juiste vorm – van filmscenario tot webserie en van podcast tot expositie. En door het produceren van theater en uitgeven van boeken biedt ROSE stories geboren verhalenvertellers de spotlight die ze verdienen, evenals de kans om hun verhalen met een zo groot mogelijk publiek te delen.

Waarom gesteund: "ROSE Stories is terecht een veelgeprezen en veelgevraagde organisatie, voor wie inclusiviteit daadwerkelijk een kernwaarde is in hun werk. Wij zijn onder de indruk van hoe zij de afgelopen tijd het medialandschap in beweging hebben gekregen en succes na succes weten te boeken." – **Willem Lenders**, senior adviseur.

Mentorenprogramma

STICHTING VROUW & MEDIA

Wat: Het Mentorenprogramma van Vrouw & Media koppelt vrouwelijke journalisten met een gerichte coachings- of ontwikkelingsvraag aan meer ervaren vrouwelijke kopstukken uit de journalistiek.

journalismfundersforum.com

Hoe: Met individuele coachingsessies begeleiden mentoren de deelnemers in hun zoektocht naar nieuwe vaardigheden, een breder netwerk, of het maken van een productie. De gezamenlijke aftrap, tussentijdse bijeenkomsten en een afsluitend evenement staan niet alleen in het teken van persoonlijke ontwikkeling, maar ook het verstevigen van het journalistieke vrouwenennetwerk.

Waarom gesteund: "We waarderen dat vrouwelijke journalisten via dit programma de kans krijgen te leren van gevestigde journalisten om hun carrière vooruit te helpen. De profielen van de deelnemende mentoren zijn indrukwekkend en elk jaar weer zijn de deelnemers bijzonder positief over hun ervaring." – **Willem Lenders**, senior adviseur.

Interview Anneloes Mullink

Stichting Vrouw & Media

Stichting Vrouw & Media is hét netwerk voor vrouwen in de journalistiek.

Vrouw & Media brengt vrouwelijke journalisten met elkaar in contact, zodat ze elkaar vooruit kunnen helpen. Dat is niet alleen goed voor de vrouwen, maar ook voor de journalistiek. Een diverser medialandschap betekent een inclusievere verslaggeving met minder blinde vlekken.

Anneloes Mullink studeerde Media, Informatie & Communicatie aan de Hogeschool van Amsterdam. Na jarenlang bij AT5 te hebben gewerkt, is ze sinds 2021 verslaggever en presentator bij Hart van Nederland. Naast haar werk is ze medevoorzitter van Stichting Vrouw & Media, samen met Agnes de Goede.

Mullink: "We willen elkaar beter maken, er voor elkaar zijn en met elkaar strijden voor meer diversiteit en gelijkheid. We zijn een netwerkclub met een vaste achterban die regelmatig bij elkaar komt tijdens themavonden. Ook hebben we een mentorenprogramma waar ervaren en minder ervaren journalisten aan elkaar worden gekoppeld."

Samen strijden ze tegen ongelijkheid, grensoverschrijdend gedrag en het gebrek aan diversiteit in de media. Mullink: "Nog te vaak wordt de top van journalistieke organisaties gedomineerd door mannen, een machovergadercultuur en witte redacteurs met eenzelfde achtergrond. En niet alleen boven in nieuwsorganisaties, maar ook op de werkvloer is genderongelijkheid aan de orde van de dag."

Trots is Mullink op het feit dat er juist in coronatijden mooie ontmoetingen zijn ontstaan waardoor vrouwen geholpen worden in hun werk. "Denk aan de freelance journalist die hulp krijgt bij het pitchen, de ervaren nieuwschef die de beginnend chef begeleidt en dat we elkaar tijdens thema-avonden inspireren en scherp houden." ■

- vrouwenmedia.com

Anneloes Mullink...

...informeert: "Vrouwen zijn in de journalistiek nog steeds niet gelijkwaardig aan mannen – te zien aan de ongelijkheid in rollen en posities. Door vrouwelijke journalisten uit verschillende lagen aan elkaar te koppelen, hopen we van elkaar te kunnen leren. Vrouwen kunnen elkaar verder helpen door informatie, contacten en vaardigheden uit te wisselen"

...wordt geïnspireerd door: "Alle vrouwen die meedoen aan het project! Het is leuk om te zien hoe iedereen zich voor elkaar inzet. Al vaker zijn er uit de mentor-mentee combinaties leuke samenwerkingen gekomen en zien we direct resultaat. Zo zijn er bijvoorbeeld al boeken geschreven, theaterproducties gemaakt en vriendschappen ontstaan."

...activeert: "Kijk eens om je heen naar de samenstelling van de groep waarin je werkt. Wees niet bang om hier het gesprek met elkaar over aan te gaan. En help elkaar waar je kan, het kan mooie dingen opleveren!"

**organisatie,
bestuur en
toezicht**

Met het financieringsprogramma ondersteunt SDM initiatieven, individuen en organisaties die bijdragen aan haar doelstellingen.

Organisatie

In 2021 was er één reguliere oproep tot aanvragen en was er de mogelijkheid om ideeën voor te leggen aan SDM via een formulier op onze website. In totaal kwamen er 126 aanvragen binnen, waarvan er met overtuiging 43 zijn geselecteerd en gefinancierd.

De projecten en organisaties kunnen behoorlijk verschillen wat betreft vorm, richting en onderwerp, maar hebben allen als doel om bij te dragen aan een samenleving die beter voldoet aan de fundamentele rechten en vrijheden zoals beschreven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens – voor SDM het belangrijkste uitgangspunt.

De organisatie van SDM bestond in 2021 uit de volgende personen:

Nienke Venema – directeur-bestuurder

Nevenactiviteiten:

- Lid van het bestuur van Stichting Daria Bukvic.
- Lid van de raad van advies van Stichting CollAction.
- Lid van het bestuur van Ariadne Network.
- Lid van het bestuur van de European Press Prize.

Ayaan Abukar - programmamanager

Karlijn Bink – bureaucoördinator

Maartje Eigeman – programmamanager

Nevenactiviteiten:

- Lid van het bestuur van stichting XminY (het Actiefonds).
- Lid van de European Steering Group EDGE Funders Alliance.

Sümeyye Ekmekci – senior adviseur

Nevenactiviteiten:

- Lid van het bestuur van Stichting Humanity in Action.

Willem Lenders – senior adviseur

Lisa Peters – extern adviseur

Internationale samenwerking

SDM werkt regelmatig samen met andere fondsen die vergelijkbare doelstellingen nastreven. De stichting is lid van het Fondseninstituut Nederland (FIN), het Europese fondsen netwerk Ariadne en het internationale fondsen netwerk EDGE.

In 2016 heeft Open Society Foundations (OSF) SDM benaderd voor een tweejarige samenwerking op een gedeelde doelstelling, namelijk het tegengaan van discriminatie van moslims in Nederland. Eind 2018 is besloten om de samenwerking nog twee jaar te continueren. In januari 2021 is de samenwerking afgerond en is de doelstelling van het programma onderdeel geworden van het algemene financieringsbeleid van de stichting.

Het programma tegen moslimdiscriminatie dat uit deze samenwerking is ontstaan, richtte zich naast financiering ook op de mogelijkheid tot trainingen en coaching. Belangrijk om te benadrukken is dat de financiële bijdrage van de OSF voor SDM niet noodzakelijk was om dit programma uit te voeren. SDM is en blijft een strikt onafhankelijke stichting. Zij behield zich ook binnen deze samenwerking het recht voor om aanvragen naar eigen inzicht toe te kennen of af te wijzen.

Beleid

In 2015 is een organisatieplan op hoofdlijnen ontwikkeld, op basis waarvan de besteding van middelen is bepaald. Voor 2021 is dit plan herijkt en is een bijbehorende begroting vastgesteld. Aan de hand van maatschappelijke ontwikkelingen is een aantal inhoudelijke prioriteiten (opnieuw) vastgesteld. Regelmatig vinden er binnen SDM evaluaties plaats van de resultaten van het financierings- en investeringsbeleid. De resultaten van deze evaluaties worden in de raad van toezicht besproken. Indien wenselijk worden er conclusies aan verbonden voor toekomstige financieringen.

Financieel beleid De kapitaalopbrengsten van het vermogensbeheer worden door SDM aangewend voor de realisering van de doelstellingen. Afhankelijk van de opbrengsten kan het jaarlijks vast te stellen investeringsbudget variëren. Het investeringsbeleid van SDM is er in principe op gericht het vermogen van de stichting in stand te houden. In 2018 is het ijkpunt voor het vermogen door het bestuur en de raad van toezicht vastgesteld. Indien de resultaten tegenvallen is SDM bereid om (tijdelijk) in te teren op haar vermogen om haar doelstellingen te kunnen blijven bevorderen. De balans en de staat van baten en lasten voor het boekjaar 2021 zijn opgenomen vanaf pagina 83.

Verslag van de raad van toezicht

Bestuursmodel Stichting Democratie en Media (SDM) is sinds 2015 georganiseerd via het raad-van-toezichtmodel. De leden van de raad van toezicht (hierna: raad) worden benoemd op voordracht van de raad zelf.

De raad houdt integraal toezicht op het functioneren van SDM: ze keurt strategie, beleidsplan, jaarplan en begroting goed en ziet achteraf toe op het beleid van de directeur-bestuurder, op de realisatie van de doelstellingen en activiteiten, op het risicobeheer en op de algemene gang van zaken.

De rolverdeling tussen de raad en de directeur-bestuurder is primair bepaald door de statuten en het directiereglement. Binnen deze formele kaders fungeert de raad als adviseur en sparringpartner van de directie.

Samenstelling en profiel De raad van SDM bestaat uit minimaal vijf leden. Dit aantal is vastgelegd in de statuten. Is het aantal leden minder dan vijf, dan blijft de raad bevoegd.

De basis voor de samenstelling van de raad ligt besloten in een profielschets. Deze profielschets gaat uit van een breed samengestelde raad, onafhankelijk gepositioneerd ten opzichte van SDM en gericht op een kritische en integere taakvervulling.

Bij de samenstelling van de raad wordt gestreefd naar een evenwichtige opbouw met aandacht voor diversiteit, zowel wat betreft man-vrouwverhoudingen als wat betreft achtergrond en leeftijdsopbouw. Daarnaast wordt gestreefd naar variëteit op het gebied van deskundigheid, kennis en ervaring, ook met het oog op ons aandeelhouderschap binnen mediabedrijven. De leden van de raad worden aangesteld voor een periode van 4 jaar en zijn één keer herbenoembaar.

Taken en werkwijze De raad vergadert minimaal zesmaal per jaar. Tijdens vergaderingen komen zowel operationele als inhoudelijke (missie, visie) onderwerpen ter sprake. Het toezicht heeft op twee momenten plaats. Vooraf: de plannen (missie, strategie, beleidsplan en begroting) worden ter goedkeuring aan de raad voorgelegd. En achteraf: de raad beoordeelt het bestuur en de organisatie kritisch en keurt de jaarrekening goed. De raad benoemt en ontslaat de externe accountant. Eveneens is het haar verantwoordelijkheid om eventuele statutenwijzigingen goed te keuren. Daarnaast heeft de raad ook een stimulerende en adviserende functie jegens de directeur-bestuurder.

Betrokkenheid De raad toont zijn betrokkenheid door regelmatig evenementen en activiteiten te bezoeken die gerelateerd zijn aan de werkzaamheden van SDM. Een vertegenwoordiging van de raad was afgelopen jaar onder andere aanwezig bij een bijeenkomst van de European Press Prize in Berlijn. Door de pandemie vonden er minder livebijeenkomsten plaats dan voorgaande jaren.

Verantwoording 2021 De raad opereerde in 2021 met vijf leden. In de tabel op de volgende pagina zijn van de leden van de raad de zittingstermijn en het rooster van aftreden opgenomen (situatie per 31 december 2021). Op 31 maart 2022 is door de raad van toezicht besloten om de termijnen van de leden van de raad te wijzigen van drie termijnen van drie jaar naar twee termijnen van vier jaar. De heer Scholten en de heer Nor zijn conform het vorige rooster van aftreden voor 3 jaar herbenoemd in 2018 en in 2021. In 2022 is besloten dat zij hun functies in 2023, na acht jaar, naast zich neer zullen leggen.

Leden van de raad van toezicht in 2021

De functie en nevenactiviteit(en) van de leden van de raad in 2021 waren als volgt:

Yvonne Zonderop, voorzitter

Functie(s) en nevenfuncties:

- Lid Unesco Commissie Nederland.
- Lid Begeleidingscommissie Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Lid raad van toezicht omroep Human.
- Lid raad van toezicht De Lage Landen.
- Lid raad van toezicht Instituut Clingendael.

Caspar Scholten, lid

Functie(s) en nevenfuncties:

- Advocaat bij en aandeelhouder van Bergh Stoop & Sanders N.V.
- Lid van het Comité van Aanbeveling van Stichting Blikverruimers.
- Vrijwilliger/(co)founder van het Ambassadeursnetwerk De Mix van De Balie Amsterdam.

Idriss Nor, lid

Functie(s) en nevenfuncties:

- Directeur Participaties bij Stichting DOEN.
- Voorzitter van de huurdersvereniging De Knol.

- Lid LP advisory board van het Private Equity Fund van het Media Development Investment Fund.
- Lid advisory board Artsformation.
- Lid supervisory board Pro Credit Bank North-Macedonia.

Ernestine Comvalius Nahumury, lid

Functie(s) en nevenfuncties:

- Voorzitter internationaal literatuurfestival Read My World te Amsterdam.
- Voorzitter selectiecommissie voor adviseurs van Fonds Podiumkunsten.
- Secretaris Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK).
- Voorzitter New Urban Collective/The Black Archives.
- Lid van het adviesorgaan van Kennisplatform Integratie en Samenleving.
- Lid van de raad van toezicht van Theater Rotterdam.

Arti-Devi Sherita Hoebal, lid (per 1 oktober 2021)

Functie(s) en nevenfuncties:

- Head Credit Portfolio Management bij ABN AMRO.

Naam lid	Datum	Start	Einde	Functie
		1e benoeming		
Y.M.H. Zonderop	02-10-2020	10-2024	10-2028	Voorzitter
C.J. Scholten	01-05-2015	04-2018	04-2023	
I. Nor	11-11-2015	11-2018	11-2023	
E.M.H. Comvalius	02-10-2020	10-2024	10-2028	
A.S. Hoebal	01-10-2021	09-2025	09-2029	

Alex Brenninkmeijer

Op 14 mei 2022 overleed Alex Brenninkmeijer plotseling. Alex was van 2011 tot 2021 betrokken bij Stichting Democratie en Media, eerst als voorzitter van het bestuur en daarna als voorzitter van de raad van toezicht. We kenden hem als een moedig, onafhankelijk en uniek mens, en zijn verslagen door zijn wegvallen.

Alex was een boegbeeld op wie we als stichting trots waren. Hij had een sterk moreel kompas en stond in al zijn werkzaamheden pal voor de democratische rechtsstaat, voor vrije journalistieke media en de betrokkenheid van burgers. Zijn engagement met de publieke zaak vormde hem tot een kritische waarnemer die in het bijzonder beducht was voor opeenhoping van macht. Met zijn overlijden verliest Nederland een belangrijke hoeder van de fundamentele waarden van haar vrije, democratische samenleving.

Daarnaast kenden we Alex als een vriendelijk en kleurrijk persoon met een open geest en vrolijke lach. We zijn hem dankbaar voor de fijne, inspirerende samenwerking en zullen hem missen en blijven herinneren.

Column door Ernestine Comvalius

zelschap van gewetensvolle journalisten die zich bewust zijn van hun rol binnen de democratische samenleving en in sommige landen zelfs met gevaar voor hun leven die verantwoordelijkheid nemen.

SDM is een van de initiatiefnemers van de European Press Prize, die in 2013 voor het eerst is uitgereikt. Journalisten uit 48 landen kunnen artikelen insturen om mee te dingen naar een van de vijf prijzen. De categorieën zijn richtinggevend en een vertaling van wat de initiatiefnemers bedoelen met kwaliteitsjournalistiek van onafhankelijke en kritische journalisten. Het gaat om onderzoek waarin relevante maatschappelijke feiten worden onthuld die burgers in staat stellen om de verantwoordelijken hierop aan te spreken. Verder zijn er prijzen voor de manier waarop een reportage is geschreven en voor stukken die het publieke discours prikkelen en aanzwengelen. De Innovation Award nodigt journalisten uit om te experimenteren en de grenzen van de journalistiek op te rekken, en tenslotte is er de Special Award voor excellente journalistiek die

Omarm de community

Naarmate ik meer in contact kom met de partners van Stichting Democratie en Media (SDM) ervaar ik dat SDM meer is dan een fonds. Twee momenten hebben indruk op mij gemaakt. De Meetup, een dag voor initiatieven en organisaties waar SDM in investeert. Dat varieert van mensenrechtenorganisaties en onderzoeksjournalisten, tot aan milieuactivisten of organisaties die zich inzetten voor digitale vrijheid. Zij zijn uitgedaagd om hun dilemma's, kennis en ervaringen met elkaar te delen en elkaar te adviseren. De reacties die ik aan tafel hoorde, maakten duidelijk dat de behoefte om door het fonds gehoord te worden, diepgaande gesprekken over elkaars strategieën te voeren en obstakels gezamenlijk te bevragen, goed is ingeschat door SDM. "Heel leerzaam om vanuit een helicopterview naar ons werk te kijken. Wij ervaren SDM als het meest toegankelijke fonds", hoorde ik een paar keer.

disciplines en categorieën overstijgt.

In de workshops voorafgaand aan de officiële uitreikingsceremonie leerden deelnemers uit allerlei Europese steden elkaar al kennen. Een hot topic was de manier waarop zowel gevestigde kwaliteitskranten als de meer populistische het migratievraagstuk op vrijwel identieke wijze in beeld en taal problematiseren.

De uitreikingsceremonie was inhoudelijk sterk. Tijdens de presentatie van alle ingezonden artikelen en de interviews met de journalisten, ontwaarde ik een sfeer van dankbaarheid, respect en verbondenheid. Ik vind het een eer om via SDM bij te mogen dragen aan deze beweging. ■

Ernestine Comvalius

Zo'n vorm van partnersupport past heel goed bij SDM, die zich bewust is van de noodzaak van kruisbestuiving om een beweging voor gelijkwaardigheid binnen een gedragen democratische rechtstaat te doen opbloeien, tegen de verdrukking in. Voor mij was het hoopgevend om de diverse groep betrokkenen mee te maken en hun gretigheid te zien om gelijkgezinden te ontmoeten die elk op hun eigen manier de vernieuwing en versterking van de democratie voor ogen hebben.

Mijn tweede ervaring speelt zich af in Madrid waar ik samen met het team van SDM de workshops en de uitreiking van de European Press Prize heb mogen meemaken. Ik keek ernaar uit om mij te bevinden in het ge-

5-februariherdenking 2021

De stichting hecht er belang aan om recht te doen aan de historische doelstelling: de ondersteuning van de nagelaten betrekkingen van het Illegale Parool. De herdenking van de slachtoffers van het eerste Paroolproces op de Eerebegraafplaats in Bloemendaal en bij het graf van de familie Gertenbach in Zandvoort, werd traditiegetrouw gehouden op 5 februari. In 2021 was het 75 jaar geleden dat de fusillade voor het eerst

werd herdacht. Door de coronamaatregelen die op dat moment heersten, was het een besloten bijeenkomst. Ook de gezamenlijke lunch kwam te vervallen. Een aantal familieleden en betrokkenen bij het illegale Parool ging later die dag op eigen gelegenheid naar de begraafplaats om de gevallen te herdenken. De foto's hieronder geven een overzicht van de herdenking door de decennia heen.

2021

2015

2012

2020

2010

2007

2005

1963

Staat van baten en lasten over 2021

In 2021 was het financieel rendement uit beide duurzame beleggingsportefeuilles van SDM zeer goed. Omdat Stichting Democratie en Media zich in dat jaar had toegelegd op een strategische herijking van haar doelstellingen en activiteiten, is juist minder geld uitgegeven dan oorspronkelijk begroot. Ter compensatie hiervan zal het subsidiebudget de komende jaren iets worden

verhoogd. Het financieel resultaat van 2021 is ruim 11,5 miljoen euro.

Het investeringsbeleid van SDM is er in principe op gericht het vermogen van de stichting op de lange termijn in stand te houden. Op dit moment bestaat geen aanleiding om het bestedingsbeleid aan te passen.

	realisatie 2021 €	begroting 2021 €	realisatie 2020 €
Resultaat uit beleggingen	13.316.228	3.055.992	4.088.610
Overige opbrengsten	3.730	0	44.761
Bijdragen en subsidies	-1.974.932	-3.347.803	-2.697.938
Brutowinst	11.345.026	-291.811	1.435.433
Lonen en salarissen	408.754	380.546	379.570
Sociale lasten	54.400	57.115	55.184
Afschrijvingen	7.407	10.000	8.638
Bijzondere waardeverminderingen	0	0	778.000
Beheerskosten	327.803	637.475	481.251
	798.364	1.085.136	1.702.643
Bedrijfsresultaat	10.546.662	-1.376.947	-267.210
Financiële baten en lasten	1.022.432	-6.250	39.453
Nettoresultaat	11.569.094	-1.383.197	-227.757

Het nettoresultaat is toegevoegd aan de algemene reserve.

Balans per 31 december 2021

(na verwerking resultaatbestemming)

Activa

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Verbouwingen	18.629	22.108
Computers	213	473
Overige inventaris	4.813	9.565
	23.655	32.146
Financiële vaste activa		
Deelnemingen	7.383.341	40.527.413
Leningen	1.268.000	1.268.000
Overige effecten	5.057.521	5.057.521
	13.708.862	46.852.934
Vlottende activa		
Overige vorderingen en overlopende activa	2.989.399	1.124.769
Effecten	111.593.719	99.566.406
Liquide middelen	34.454.197	2.729.417
	162.769.832	150.305.672

Passiva

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Stichtingskapitaal	454	454
Algemene reserve	159.458.062	147.888.968
Stichtingsvermogen	159.458.516	147.889.422
Kortlopende schulden		
Overige schulden en overlopende passiva	3.311.316	2.416.250
	3.311.316	2.416.250
	162.769.832	150.305.672

Overzicht toekenningen 2021

€5.000,- tot €10.000,-

Naam organisatie/ontvanger	Projecttitel
Institute on Statelessness and Inclusion	Staatloosheid en recht op nationaliteit in Nederland
Noord-Hollands Archief	De vele gezichten van Vrouwen in Verzet
Here to Support	City Rights United

€10.000,- tot €25.000,-

Naam organisatie/ontvanger	Projecttitel
Askew pictures	Racism is typical Dutch
Herinneringscentrum Westerbork	De Herinnering aan Kamp Westerbork
Onderzoekscollectief Spit	Dubbele Petten in de Waterschappen II
Stichting Bellingcat	Authentication Project
Stichting Netwerk Democratie	Democratisering technologie
Stichting KIP Republic	Free Heri Heri
Comité Herdenking Februaristaking 1941	Lustrumprogramma 80 jaar Februaristaking
Story Academy (Rose Stories)	Generation Inclusion
Unbias the News	Unbias the News - media support
Stichting Lobby Lokaal	Boost your power!
Jop de Vrieze	Afstand
Staccato Films Europe BV	Beste meneer Bouterse
ARENA for journalism.	Dataharvest 2022
Red Insight	Redinsight.org
Amnesty International	Alles onder controle? Mensenrechten in protest
Cigdem Yuksel	Beeldvorming van moslima's in Nederlandse media
De Balie	STUDIO editie 8
De Balie	De Vrijheidslezingen 2019 - 2021
EMCEMO	Samen Tegen Racisme en Discriminatie
Stichting Artikel 1	IQMF Academy
Commissie Meijers	Organisatiesteun
Theater Na de Dam	Organisatiesteun
IMPAKT	Organisatiesteun

€25.000,- tot €50.000,-

Naam organisatie/ontvanger	Projecttitel
Onderzoekscollectief Spit	Wonen daar mensen dan?
Transparency International NL	EU-klokkenluidersrichtlijn: Nederland aan zet
Global Forum for Media Development	Transitie Journalism Funders Forum
Verzetsmuseum Amsterdam	Tentoonstelling Nederlanders in de SS
Younes Douari	Represent Je Stad
Nani Jansen Reventlow	Systemic Justice
Bits of Freedom	Organisatiesteun
Stroomversnellers	Organisatiesteun
Keti Koti Dialoogtafels	Organisatiesteun
Movies that Matter	Organisatiesteun
Maruf	Organisatiesteun
Meld Islamofobie	Organisatiesteun
Stichting the Back Lot	Organisatiesteun
Stichting Capture 22	Organisatiesteun
VVOJ	Organisatiesteun
Privacy First	Organisatiesteun
Stichting Verhalende Journalistiek	Organisatiesteun
EDRI	Organisatiesteun
Rose Stories	Organisatiesteun
Stichting Stem op een Vrouw	Organisatiesteun
New Urban Collective The Black Archives	Organisatiesteun
Nuhanovic Foundation	Organisatiesteun
Humanity in Action	Organisatiesteun
S.P.E.A.K.	Organisatiesteun

€50.000,- >

Naam organisatie/ontvanger	Projecttitel
Platform Authentieke Journalistiek	Shell papers
Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers	Not on our (border) watch
NJCM	Public Interest Litigation Project
Stichting DeGoedeZaak (DGZ)	Organisatiesteun
European Press Prize	Organisatiesteun

Colofon

Dit is een uitgave van Stichting Democratie en Media.

Adres

Spuistraat 112-D
1012 VA Amsterdam

Contact

+31 (0)20 53 00 300
www.stdem.org
info@stdem.org

Coördinatie

Krystel Singh
Willem Lenders

Illustraties

Munir de Vries

Art Direction/vormgeving

Veronique Gielissen

Met dank aan

Media Development Investment Fund – Majka Nemcova | Not on our (border) watch –
Flip Schüller | Amnesty International | Nuhanovic Foundation | Nederlands
Juristen Comité voor de mensenrechten | Here to Support – Malou Lintmeijer
Stichting Lobby Lokaal | Transparency International Nederland | Stichting
Stroomversnellers | Noord-Hollands Archief – Mart van de Wiel | Comité Herdenking
Februaristaking 1941 | Stichting KIP Republic | Theater Na de Dam | Verzetsmuseum
– Liesbeth van der Horst | Bellingcat – Charlotte Godart | Jop de Vrieze
Arena for Journalism | Onderzoekscollectief Spit | Staccato Films
Stichting Vrouw & Media – Anneloes Mullink | Stichting 1877
Global Forum for Media Development | ROSE stories

Het is toegestaan om (delen van) de inhoud van het jaarverslag te citeren of te verspreiden,
mits daarbij Stichting Democratie en Media en het jaarverslag als bronnen worden vermeld.
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

© Stichting Democratie en Media - 2022

jaarverslag 2021

Stichting Democratie en Media jaarverslag 2021